

ZAŠTO PLAN ZA RODNU RAVNOPRAVNOST?

UNIVERZITET
U BEOGRADU
(UB)

TARGET } Taking a Reflexive approach
to Gender Equality for
institutional Transformation

ZAŠTO PLAN ZA RODNU RAVNOPRAVNOST?

UNIVERZITET U BEOGRADU (UB)

Autori: Ivanka Popović, Daša Duhaček i Milica Mirazić

DOI: 10.5281/zenodo.6511801

TARGET } Taking a Reflexive approach
to Gender Equality for
institutional Transformation

Ovaj projekat je finansiran iz programa za istraživanje i inovacije Horizont 2020 Evropske unije u okviru Ugovora o grantu br. 741672.

Stavovi izraženi u ovom dokumentu samo odražavaju stavove autora i ni na koji način ne odražavaju stavove Evropske komisije. Evropska komisija nije odgovorna za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njima.

SADRŽAJ

Uvod	1
1. Zašto nam je potreban Plan za rodnu ravnopravnost?	2
2. Izrada i usvajanje Plana za rodnu ravnopravnost	4
3. Glavne sprovedene akcije	5
4. Glavne promene stanja rodne ravnopravnosti na Univerzitetu u Beogradu	8
4.1 Studenti i studentkinje	8
4.2 Ljudski resursi	11
4.3 Procesi odlučivanja	15
4.4 Nastavno-naučni plan i program	22
5. Pogled u budućnost	27
Aneks I: Plan za Rodnu Ravnopravnost - Univerzitet u Beogradu (UB)	28

Uvod

Univerzitet u Beogradu je najveći i najstariji univerzitet u Srbiji. To je sveobuhvatan, naučno-istraživački univerzitet posvećen akademskoj izvrsnosti..

Kompleksnost strukture Univerziteta u Beogradu je najbolje ceniti i razumeti kroz činjenicu da se sastoji od 31 fakulteta, 11 instituta i jedne Univerzitetske biblioteke. Ovo je posebno važno u kontekstu bavljenja pitanjima rodne ravnopravnosti imajući u vidu činjenicu da su sve članice Univerziteta (fakulteti, instituti, biblioteka) zasebni pravni entiteti prema Statutu Univerziteta. Ova autonomija dovodi do donekle organičenog uticaja na upravljačka tela Univerziteta u svim procesima donošenja odluka.

Kada su u pitanju politike rodne ravnopravnosti, prelomnu tačku predstavlja učešće Univerziteta u Beogradu u projektu „Zauzimanje refleksivnog pristupa rodnoj ravnopravnosti za institucionalnu transformaciju“ (TARGET) koji finansira Evropska unija u okviru programa za istraživanja i inovacije Horizont 2020¹. Jedan od glavnih ciljeva TARGET projekta je dizajniranje i implementacija planova za rodnu ravnopravnost po meri šest organizacija koje se bave sprovođenjem i finansiranjem istraživanja kao deo održivog, promišljenog i participativnog procesa strukturne promene koja vodi poboljšanju stanja rodne ravnopravnosti u institucijama. Ključne početne aspekte činili su uspostavljanje zajednice prakse za rodnu ravnopravnost u svakoj instituciji, kao i sveobuhvatna analiza stanja rodne ravnopravnosi. Kao rezultat ovog procesa, u aprilu 2019. usvojen je prvi Plan za rodnu ravnopravnost (PRR) Univerziteta u Beogradu.

1 "Taking a Reflexive Approach to Gender Equality for Institutional Transformation" (TARGET) <http://www.gendertarget.eu>

1. Zašto nam je potreban Plan za rodnu ravnopravnost?

U okviru TARGET projekta, u periodu od januara do marta 2018, sprovedena je sveobuhvatna Analiza stanja rodne ravnopravnosti, prva tog tipa na nivou Univerziteta. Za analizu je korišćen prethodno razvijen Instrument za analizu stanja rodne ravnopravnosti, koji razmatra tri glavne oblasti vezane za rodnu ravnopravnost na nivou univerziteta: ljudske resurse, procese odlučivanja i sadržaj studijskih programa i istraživanja. Prikupljeni podaci su poslužili kao osnov za identifikaciju prioriternih oblasti akcije koje treba da se nađu unutar Plana za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Beogradu. Izveštaj ASRR uključuje SWOT analizu sve tri dimenzije – ljudskih resursa, procesa odlučivanja i sadržaja studijskih programa i istraživanja. Preliminarni rezultati su predstavljenu u martu 2018. članovima i članicama Zajednice prakse (ZP).

Glavni rezultati i zaključci sprovedene Analize stanja rodne ravnopravnosti na Univerzitetu u Beogradu mogu se sumirati na sledeći način:

- » Identifikovani su propusti u prikupljanju rodno segregiranih podataka: rodno segregirani podaci su regularno i sistematski prikupljeni kada se radi o studentima i studentkinjama² fakulteta članica Univerziteta u Beogradu. Međutim, rodno osetljiva statistika nije dostupna kada je u pitanju sastav upravljačkih tela Univerziteta u Beogradu, kao i različitih tela koja učestvuju u procesu donošenja odluka. Pošto je ovo pitanje od ključne važnosti za uspešno planiranje, implementaciju, praćenje i evaluaciju svih budućih mera za poboljšanje, uspostavljanje i održavanje sistematičnih rodno segregiranih podataka, neophodno je da prikupljanje podataka na svim nivoima postane prioritet.
- » Početna procena je ukazala da postoji jaz između muškaraca i žena što se tiče akademskih karijera i akademskih unapređenja (takozvana „piramida nejednakosti“: broj žena se smanjuje ka vrhu akademske lestvice). Uprkos stalno rastućim obrazovnim postignućima žena u poslednjih 30 godina, žene su i dalje nedovoljno zastupljene na višim nivoima istraživačkih i akademskih karijera. Međutim, još uvek ne postoji sistem za praćenje trendova u karijernim putevima muškaraca i žena u akademskim krugovima, uključujući praćenje različitih kompleksnih faktora koji mogu doprineti nejednakosti. Jedan od prioriteta za intervenciju treba da bude ponovna procena trenutnih kriterijuma i procedura za zapošljavanje, evaluaciju i promociju nastavnog i istraživačkog osoblja Univerziteta, uzimajući u obzir rodnu perspektivu.
- » Identifikovan je i značajan rodni jaz kada je u pitanju učešće žena u upravljačkim i telima za donošenje odluka na Univerzitetu. Žene su nedovoljno zastupljene u svim relevantnim telima za odlučivanje, uključujući i one naučne oblasti u kojima je učešće žena tradicionalno dominantno. Kao što je ranije spomenuto, u ovom trenutku, a pre kreiranja preporuka za bilo koju sledeću meru, treba da postane prioritet uspostavljanje stalnog sistema za prikupljanje podataka o rodnom sastavu tela za odlučivanje.

² U skladu sa preporukama za korišćenje rodno osetljivog jezika, u daljem tekstu, svi pojmovi korišćeni u muškom ili ženskom rodu odnose se, bez izuzetka na osobe i ženskog i muškog pola.

- » Ne postoji sistematično uvođenje rodne perspektive (rodni mejnstriming) u nastavne i istraživačke programe visokog obrazovanja. Postoji i nedostatak sistematičnih sveobuhvatnih podataka o predmetima koji se fokusiraju na rodne studije i rodnu ravnopravnost. Prioritet bi trebalo da bude uspostavljanje baze podataka o svim takvim predmetima, kao i razvoj odgovarajućih indikatora, specifičnih za kontekst, za praćenje stanja rodne ravnopravnosti u istraživačkom sadržaju i nastavnim planovima i programima visokog obrazovanja.
- » Ne postoji poseban dokument o politikama i procedurama vezanim za rodnu ravnopravnost. Iako je rodna ravnopravnost donekle uključena u neka postojeća dokumenta Univerziteta, ne postoji sistematično uvođenje perspektive rodne ravnopravnosti, a dokumenta koja definišu politike i procedure generalno nisu rodno osetljiva. U dokumentima koja definišu politike i procedure, uključujući i kanale komunikacije, nema sistematične upotrebe rodno osetljivog jezika ili odgovarajuće terminologije. Ne postoji ni stalno telo/mehanizam za rodnu ravnopravnost u okviru Univerziteta.

Paralelno sa sprovođenjem prve Analize stanja rodne ravnopravnosti, pokrenut je i proces stvaranja Zajednice prakse (ZP), traženjem praktičara, istraživača i teoretičara rodne ravnopravnosti koji bi učestvovali u procesu uspostavljanja refleksivnog pristupa rodnoj ravnopravnosti za institucionalnu transformaciju. U početnoj, pripremnoj fazi kreirana je ZP manjeg obima kako bi pružila neophodnu podršku tokom Analize stanja rodne ravnopravnosti. Pored koordinatorke tima, osobe za rodnu ravnopravnost i osobe za finansijsku administraciju, grupu su činile osobe zaposlene u različitim telima univerziteta, a koje su identifikovane kao ključne za proces prikupljanja podataka, poput zaposlenih u Računarskom centru Univerziteta u Beogradu, uključujući i zaposlene u različitim administrativnim službama rektorata. Grupa je informisana o glavnim ciljevima projekta, kao i o aktivnostima koje zahtevaju njihovu podršku i pomoć pri prikupljanju i pristupu podacima.

U sledećoj fazi, pošto je završeno početno prikupljanje podataka, iniciran je sastanak šire Zajednice prakse sa ciljem da se predstavi i razmotri metodologija i preliminarni rezultati. Oko 70 osoba je obavешteno o projektu i analizi stanja rodne ravnopravnosti i svi su pozvani na prezentaciju i diskusiju. Ova lista zvanica je namerno postavljena veoma široko, da bi se osiguralo da proces bude što participatorniji. Od 70 pozvanih osoba, uključujući najviši menadžment svih fakulteta i instituta, kao i eksperte i ekspertkinje o rodnoj ravnopravnosti među nastavnim i istraživačkim osobljem, sastanku je prisustvovalo približno 30 osoba koje su učestvovala u pružanje povratne informacije o početnim nalazima analize.

2. Izrada i usvajanje Plana za rodnu ravnopravnost

Glavni ciljevi

Oslanjajući se na rezultate i nalaze Analize stanja rodne ravnopravnosti sprovedene tokom prve faze projekta, izrađen je i razvijen prvi Plan rodne ravnopravnosti (PRR) na nivou Univerziteta u Beogradu, usmeren prvenstveno na nedostatke u podacima koji su identifikovani u Analizi. Dokument proglašava posvećenost Univerziteta u Beogradu sledećim ciljevima:

1. Izgrađivanje institucionalnih kapaciteta za identifikaciju relevantnih podataka i njihovo stalno održavanje, kao i uspostavljanje sistematskih procedura i informacionih sistema za poboljšanje prikupljanja podataka i rešavanje problema nedostatka podataka,
2. Jačanje vidljivosti rodne ravnopravnosti i podizanje svesti o značaju i prednostima odgovarajuće rodne ravnoteže na svim institucionalnim nivoima,
3. Promovisanje rodne raznovrsnosti unutar akademskih struktura, sa snažnim naglaskom na veće učešće žena u organima odlučivanja i procesima donošenja odluka, u skladu sa institucionalnim, nacionalnim i drugim regulatornim okvirima.

Dokument identifikuje dve prioritetne oblasti u kojima Univerzitet u Beogradu može preduzeti delotvorne početne akcije u vezi sa rodnom ravnopravnošću:

- » Prikupljanje i praćenje podataka koji se odnose na sve tri oblasti: ljudske resurse, procese odlučivanja i sadržaj nastavnih i istraživačkih programa.
- » Podizanje svesti o rodnoj ravnopravnosti i rodnim stereotipima, posebno u vezi sa zastupljenošću žena u upravi i organima.

Plan za rodnu ravnopravnost je u septembru 2018. godine potpisao rektor, a usvojio Senat 17. aprila 2019. godine.

3. Glavne sprovedene akcije

Kada je u pitanju prvi cilj definisan Planom („izgrađivanje institucionalnih kapaciteta za identifikaciju relevantnih podataka i njihovo stalno održavanje, kao i uspostavljanje sistematskih procedura i informacionih sistema za poboljšanje prikupljanja podataka i rešavanje problema nedostatka podataka”), najveći doprinos predstavlja prikupljanje, priprema i analiza podataka za godišnje izveštaje o monitoringu. Podaci su na redovnoj bazi prikupljeni i analizirani. Još uvek nisu automatizovani svi sistemi za prikupljanje podataka. Na primer, još uvek pokušavamo da pronađemo najefikasniji način za automatsko prikupljanje rodno segregiranih podataka o trendovima u karijerama žena i muškaraca u akademskoj zajednici i rodnoj strukturi komisija za akademsko napredovanje. Podaci se za sada prikupljaju ili kroz dobru saradnju sa Institutom za filozofiju i društvenu teoriju (jedan od Instituta članica Univerziteta u Beogradu), i sa CELAP-om (Centrom za etiku, pravo i primenjenu filozofiju), pošto su obe ove institucije započele sa sprovođenjem kvalitativne rodne analize karijernih puteva kod mladih akademika. Takođe, od donošenja Plana za rodnu ravnopravnost redovno se prikupljaju podaci o rodnom sastavu Senata i Veća Univerziteta u Beogradu, kao i podaci o svim dostupnim akreditovanim studijskim programima i predmetima o rodu koji se izvode na Univerzitetu u Beogradu.

Od usvajanja Plana za rodnu ravnopravnost, mnoge aktivnosti su usmerene na ostvarivanje drugog cilja koji definiše Plan: jačanje vidljivosti rodne ravnopravnosti i podizanje svesti o značaju i prednostima odgovarajuće rodne ravnoteže na svim institucionalnim nivoima. Ovo se postiže kroz sledeće aktivnosti:

- » Osnivanje i jačanje novouspostavljenog mehanizma za rodnu ravnopravnost: Iako je prvobitno bio planiran za 2020. godinu, Odbor za rodnu ravnopravnost na nivou Univerziteta uspostavljen je u maju 2019. godine. Sastoji se od 12 članova i članica. Odabir članova i članica osigurava izbalansiranu zastupljenost svih važnih univerzitetskih aktera i uključuje predstavnike i predstavnice sve četiri fakultetske grupe, zatim instituta, nastavnog i nenastavnog osoblje, predstavnike studenata, predstavnike TARGET projekta, itd. Prva osnivačka sednica Odbora za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Beogradu održana je 2. februara 2020. a glavna tačka dnevnog reda bila je inicijativa za donošenje prve procedure protiv seksualnog uznemiravanja na univerzitetskom nivou.
- » Aktivnosti podizanja svesti o pitanju seksualnog uznemiravanja u visokoškolskim ustanovama: radionica o seksualnom uznemiravanju, prvobitno planirana da se održi u Beogradu 2020. godine, održana je onlajn u maju 2021. godine, uz učešće međunarodnih eksperata na tu temu, predstavnika institucija koje su deo TARGET projekta, uključujući i članove i članice Zajednice prakse. Predstavnicima Univerziteta u Beogradu imali su priliku da predstave iskustvo institucija članica UB sa postojećim politikama protiv seksualnog uznemiravanja i da dobiju povratne informacije od stručnjaka.
- » U julu 2021. godine organi upravljanja Univerziteta u Beogradu usvojili su Pravilnik o sprečavanju i zaštiti od seksualnog uznemiravanja na Univerzitetu u Beogradu. To je prva takva politika na nivou univerziteta i odnosi se na sve njegove institucije članice. Dokument odražava najdublju posvećenost univerziteta zabrani diskriminacije i svakog oblika zlostavljanja ili uznemiravanja, i definiše ciljne grupe na koje se odnosi: studenti i studentkinje, svo univerzitetsko osoblje, kao i svi oni koji su u procesu upisa na bilo koji program na fakultetima univerziteta. Osim toga,

univerzitet preporučuje kontinuiranu obuku za „sve studente i zaposlene o svim pitanjima od značaja za prevenciju seksualnog uznemiravanja” i takođe naglašava ulogu nastavnih planova i programa i udžbenika u prevenciji bilo koje vrste diskriminacije ili uznemiravanja na osnovu pola, roda ili seksualne orijentacije. Najvažnija novina u odnosu na ranije usvojene fakultetske pravilnike je uvođenje funkcije Poverenika za ravnopravnost koja bi morala da postoji u svakoj instituciji članici. Glavna uloga ove funkcije podrazumeva organizovanje navedenih obuka u cilju podizanja svesti i prevencije seksualnog uznemiravanja. Poverenik takođe ima važnu ulogu u postupcima zaštite od seksualnog uznemiravanja, kao lice odgovorno za početno postupanje po pritužbi.

- » Tokom prva dva meseca 2020. TARGET tim je sproveo istraživanje o istoriji Univerziteta u Beogradu, sa fokusom na žene koje su prve postigle zapažene rezultate ili pozicije na univerzitetu. Kao rezultat toga, objavljen je kalendar koji sadrži informacije o istaknutim ženama na univerzitetskom nivou. Sledeći korak je objavljivanje dvojezičnog teksta na sajtu Univerziteta, kako bi se povećala vidljivost žena u akademskoj zajednici i podigla svest o značaju rodne ravnopravnosti.
- » Tekst Rodna perspektiva u nastavnim planovima i programima Univerziteta u Beogradu objavila je Srpska akademije nauka i umetnosti u zborniku radova o naučnicama u srpskom društvu: Daša Duhaček i Milica Miražić (2021) Rodna perspektiva u nastavnim planovima i programima Univerziteta u Beogradu u Naučnice u društvu, ur. Lada Stevanović, Mladena Prelić, Miroslava Lukić Krstanović, Etnografski institut Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd, str. 73-89.
- » Članovi i članice TARGET tima su na različitim javnim događajima naširoko promovisali rezultate TARGET projekta, posebno akademskoj javnosti. Na primer, rektorka je povodom 8. marta 2020. godine dala nekoliko intervjua na televiziji ili u štampanim medijima u kojima je pomenula napore koje Univerzitet u Beogradu ulaže na unapređenju rodne ravnopravnosti u kampusu³.
- » Pet članica i članova TARGET tima (Ivanka Popović, Daša Duhaček, Vladimir Marković, Jasmina Pešić i Milica Miražić) učestvovali su na nacionalnoj konferenciji „Žene ujedinjene za znanje“ u organizaciji Inicijative žena u akademiji i uz podršku UN Women 26. novembra 2019. godine. U svojoj uvodnoj reči, rektorka je predstavila dosadašnje rezultate ostvarene u okviru TARGET projekta. Inicijativu su pokrenuli Institut za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu i SeConS grupa za razvoj. Cilj konferencije bio je da okupi sve aktere zainteresovane za promociju rodne ravnopravnosti u akademskoj zajednici, da razgovaraju o postojećim pitanjima i koracima koji su do sada preduzeti na prevazilaženju rodnog jaza na nivou univerziteta⁴. Konferencija je održana u rektoratu i pored predstavnika institucija članica Univerziteta u Beogradu, prisustvovali su i predstavnici vlasti, kao i civilnog društva. Konferencija je i medijski praćena⁵. Bila je to i prilika da se okupe članovi i članice Zajednice prakse i prikupe doprinose za potencijalne dalje

3 <http://rs.n1info.com/Vesti/a575970/Rektorka-Ivanka-Popovic-i-Milena-Rikanovic-o-8.-martu.html>
<http://rs.n1info.com/Video/Info/a575986/Popovic-i-Rikanovic-Neophodna-ravnopravnost-u-raspedeli-poslova-u-porodici.html>
<https://www.nedeljnik.rs/da-li-osmi-mart-treba-obelezavati-ili-cestitati-lako-se-odricemo-socijalistickog-nasleda-kaze-rektorka-bu-ivanka-popovic/>

4 <https://udruzenezaznanje.org/odrzana-konferencija-udruzene-za-znanje-u-rektoratu-univerziteta-u-beogradu/>

5 <https://www.vesti.rs/Dobre-vesti/UdruZene-za-znanje.html>
<https://nauci.rs/udruzene-za-znanje/>

inicijative na ovu temu.

- » Povodom Međunarodnog dana žena i devojaka u nauci, od 11. do 13. februara 2020. održana je konferencija u organizaciji Etnografskog instituta Srpske akademije nauka i umetnosti (SANU). Konferenciji je prisustvovalo više od 80 članova i članica akademske zajednice i lokalnih i nacionalnih vlasti i bila je u velikoj meri pokrivena od strane lokalnih medija⁶. Konferencija je bila prilika da TARGET tim promovise rezultate projekta, uključujući upravo objavljeni kalendar žena koje su prve zauzele istaknute pozicije na akademiji, odnosno na Univerzitetu u Beogradu. Daša Duhaček je održala prezentaciju o rezultatima TARGET projekta, fokusirajući se na analizu podataka sadržaja nastavnih planova i programa vezanih za rod i rodnu ravnopravnost na nivou univerziteta
- » U okviru Horizont 2020 projekta GENDERACTION, Univerzitet u Beogradu je 10. i 11. marta 2020. godine, baš pred period zatvaranja zbog pandemije korona virusa, bio domaćin radionice za obuku i međusobnu razmenu znanja na temu „Rodna ravnopravnost u nacionalnoj i međunarodnoj politici istraživanja i inovacija za Dunavski region i region Balkana“. Na obuci su učestvovala četiri člana TARGET tima, a Milica Miražić je predstavila rezultate Analize stanja rodne ravnopravnosti, kao i druge rezultate TARGET projekta i buduće planove. Cilj je bio da se ostvari sinergija efekata dvaju projekata usmerenih na rodnu ravnopravnost u istraživanju i inovacijama, kao i da se poboljša umrežavanje između akademskih institucija u regionu.
- » Najviše pažnje javnosti posvećeno je nedavno usvojenom „Pravilniku o prevenciji i zaštiti od seksualnog uznemiravanja na Univerzitetu u Beogradu“ i ova vest je, zajedno sa izjavama rektorke, naširoko objavljena⁷.

<https://www.vesti.rs/Vesti/Konferencija-UdruZene-za-znanje-odrzana-u-Rektoratu-Univerziteta.html>

<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/manje-placene-teze-napreduju-kada-se-zaposljavaju-pitaju-ih-planirate-li-decu-koliko/xwlncl>

<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/lepljivi-pod-zene-u-srbiji-zaraduju-manje-od-muskaraca-teze-napreduju-a-odgovor-na/g439b04>

⁶ <https://www.mreza-mira.net/vijesti/feminizam-i-rodna-ravnopravnost/zene-u-akademiji/>

<https://www.alo.rs/vesti/drustvo/podjednako-ucesce-zena-u-istrazivackom-i-naucnom-radu/287441/vest>

<https://www.mreza-mira.net/vijesti/feminizam-i-rodna-ravnopravnost/zene-u-akademiji/>

<https://pescanik.net/zene-u-akademiji/>

<http://www.novimagazin.rs/vesti/naucnice-u-srbiji-da-li-je-nauka-zenskog-roda>

<https://nauci.rs/naucnice-u-drustvu/>

⁷ <https://www.euronews.rs/srbija/drustvo/7924/beogradski-univerzitet-usvojio-pravilnik-o-zastiti-od-seksualnog-uznemiravanja-sta-pise-u-dokumentu-koji-ce-biti-krovni-za-sve-fakultete-ub/vest>

<https://www.danas.rs/drustvo/donet-pravilnik-o-sprecavanju-seksualnog-uznemiravanja/>

<https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/3766665/ivanka-popovic-za-kurir-mnogo-sam-radila-a-drugi-nek-sude-o-ucinku-raduje-me-sto-cu-opet-imati-vise-vremena-za-rad-na-fakultetu>

<https://nova.rs/vesti/drustvo/sve-o-novom-pravilniku-protiv-seksualnog-zlostavljanja-na-bu/>

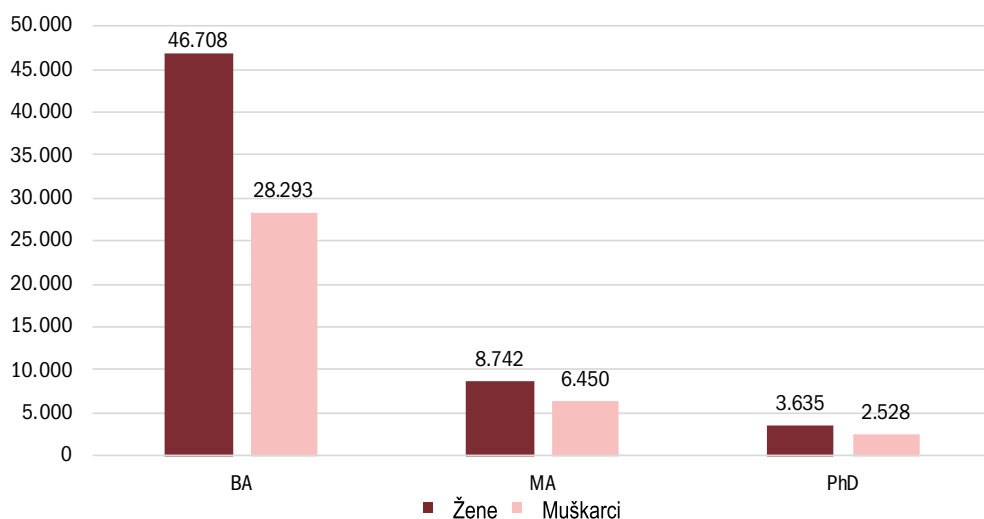
<https://rs.n1info.com/vesti/popovic-o-doktoratu-malog-nije-lako-oboriti-nesto-sto-je-sa-jasnocom-dokazano/>

4. Glavne promene stanja rodne ravnopravnosti na Univerzitetu u Beogradu

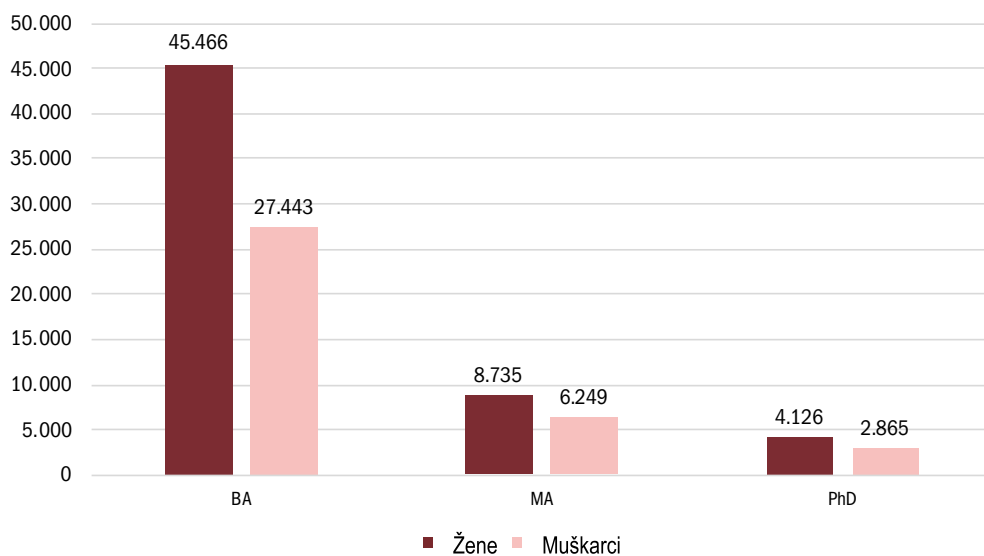
4.1 Studenti i studentkinje

U početnoj analizi, podaci su pokazali da žene čine većinu studentske populacije na sva tri nivoa studija, ako posmatramo ukupne podatke za sve fakultete. Taj odnos je ostao isti i za akademsku godinu 2020/2021.

Slika 1: Rodna struktura studentske populacije na Univerzitetu u Beogradu (svi nivoi studija, svi fakulteti), 2017/2018.

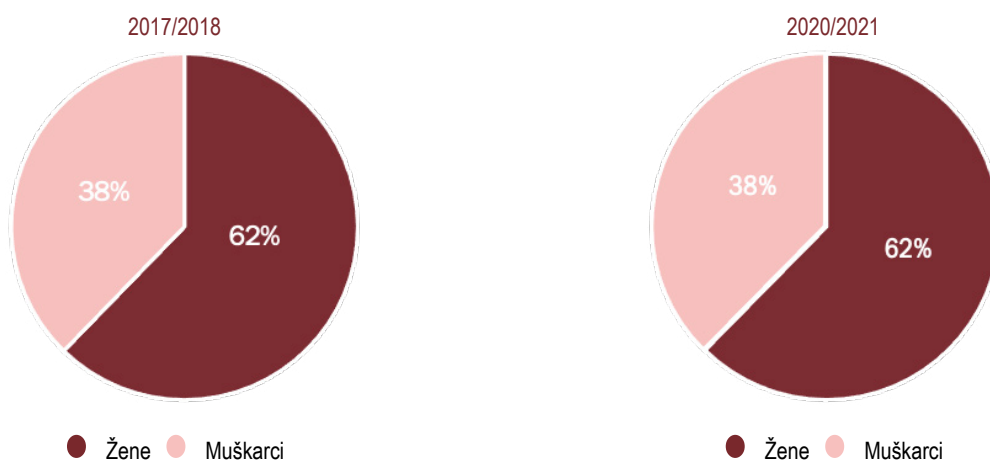

Slika 2: Rodna struktura studentske populacije na Univerzitetu u Beogradu (svi nivoi studija, svi fakulteti), 2020/2021.

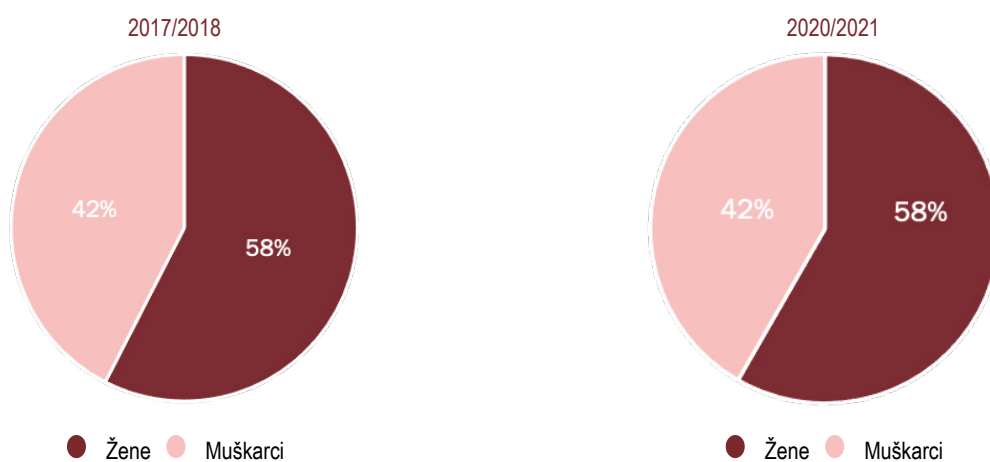

Iako podaci pokazuju da je tokom nekih akademskih godina postojala blaga tendencija ka većoj rodnoj ravnoteži studentske populacije, ovaj trend se nije nastavio, tako u akademskoj 2020/2021. ne vidimo apsolutno nikakvu promenu u odnosu na podatke iz početne analize.

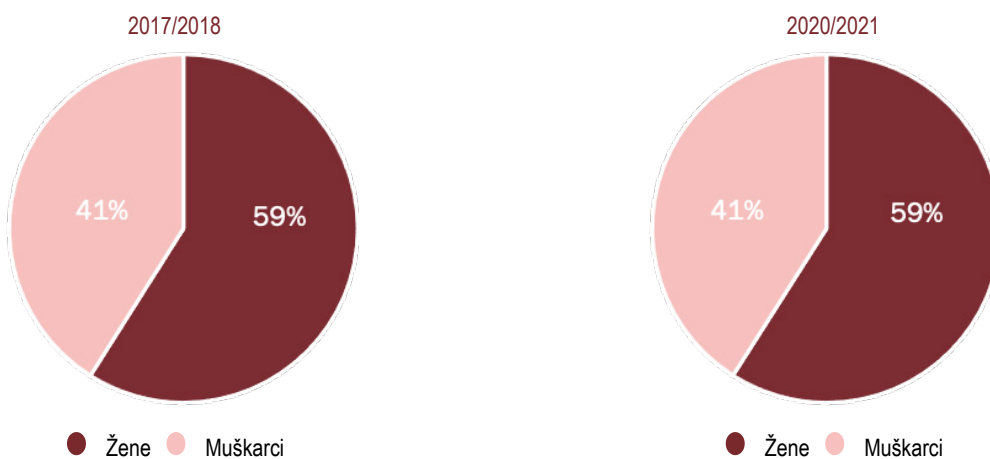
Slika 3: Rodna struktura studentske populacije na Univerzitetu u Beogradu (Osnovne studije, svi fakulteti) 2017/2018. i 2020/2021.

Slika 4: Rodna struktura studentske populacije na Univerzitetu u Beogradu (Master akademske studije, svi fakulteti), 2017/2018. i 2020/2021.

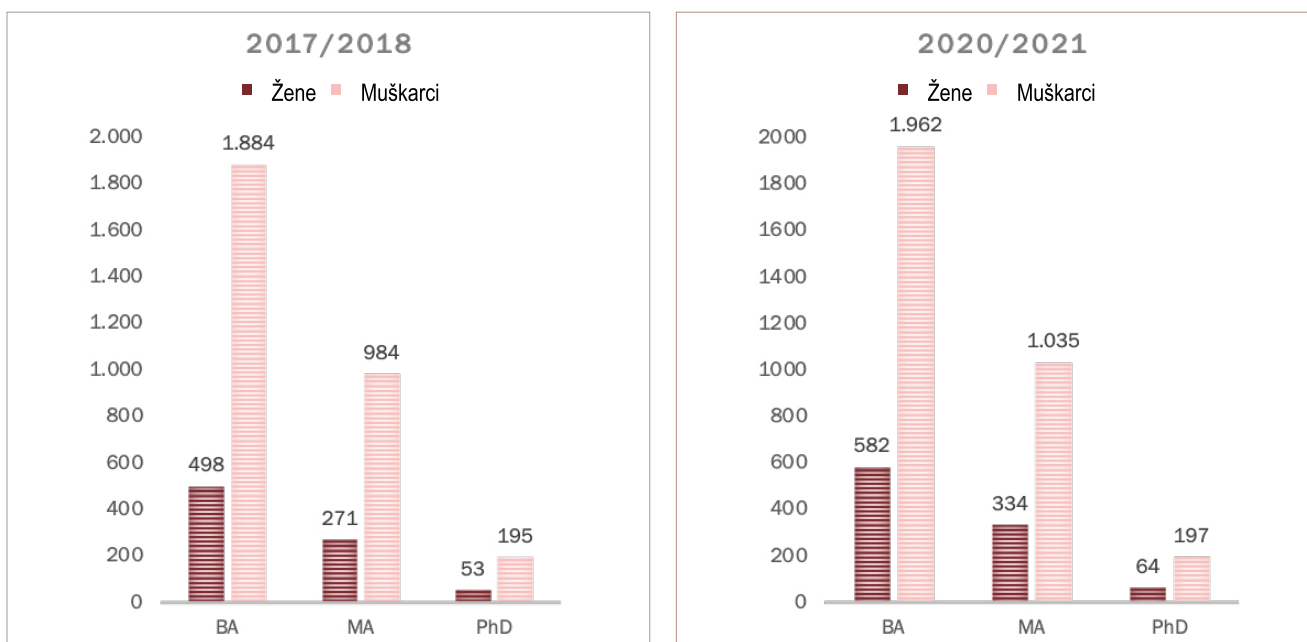

Slika 5: Rodna struktura studentske populacije na Univerzitetu u Beogradu (Doktorske studije, svi fakulteti) 2017/2018. i 2020/2021.

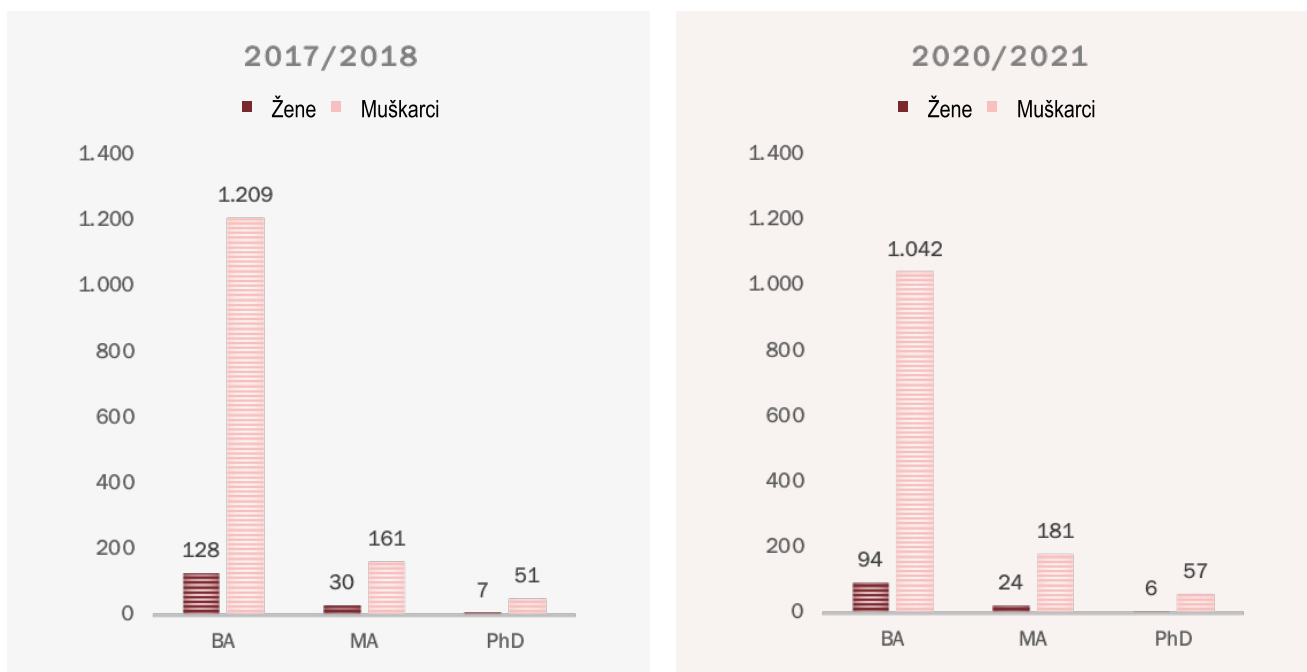

Kada se podaci suze na nivo fakulteta, pokazuju da ista tendencija rodne segregacije koju je ustanovila Analiza stanja rodne ravnopravnosti postoji i kada su u pitanju naučne oblasti koje se tradicionalno pripisuju jednom ili drugom rodu (tehnologija i inženjerstvo kao discipline kojima dominiraju muškarci naspram filologije kao 'ženske' discipline). Jedan takav primer iz školske 2017/2018. koji se odnosi i na 2020/2021. nalazi se na Mašinskom fakultetu, gde muškarci i dalje čine većinu studenata na svim nivoima. Ista tendencija je veoma primetna i na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu; jaz se čak neznatno povećao u pravcu veće rodne neravnoteže od 2017/2018. do 2020/2021.

Slika 6: Rodna struktura studentske populacije, Mašinski fakultet 2017/2018. i 2020/2021.

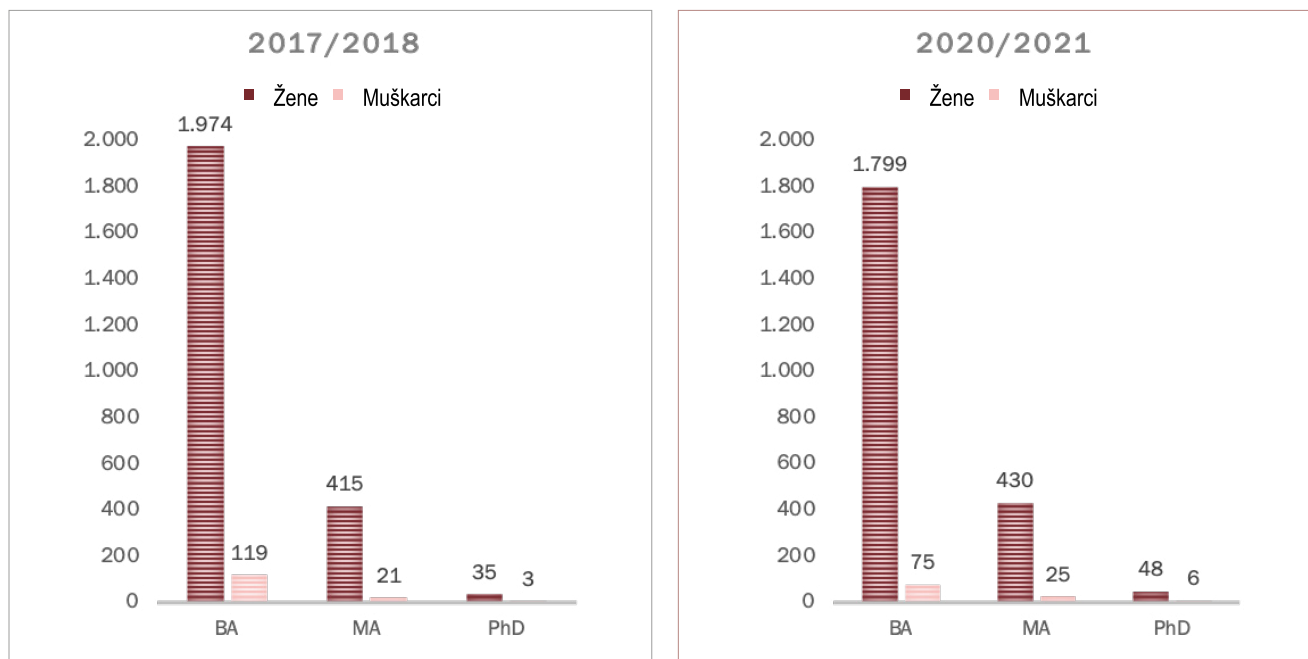

Slika 7: Rodna struktura studentske populacije na Pravoslavni bogoslovski fakultet 2017/2018. i 2020/2021.

Prisutni su i obrnuti primeri: i dalje je veoma uočljiv trend feminizacije nastavničke profesije, jer je većina studenata na Učiteljskom fakultetu, na svim nivoima studija, ženskog pola.

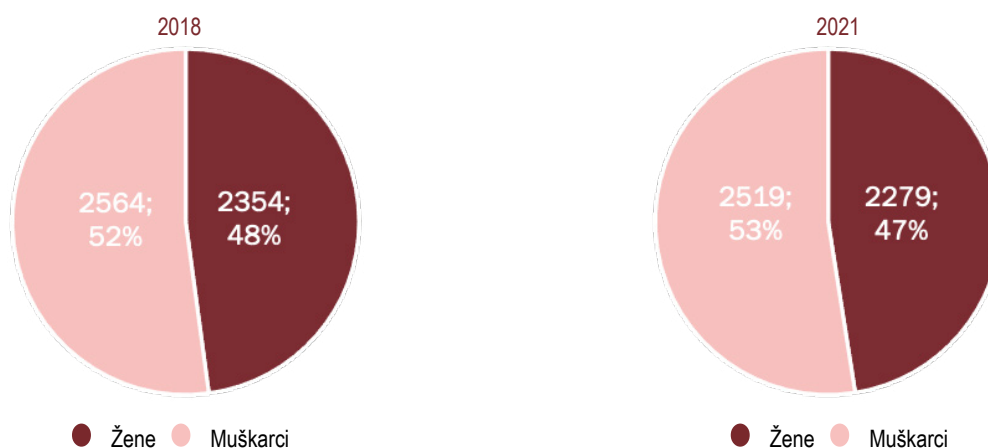
Slika 8: Rodna struktura studentske populacije, Učiteljski fakultet, 2017/2018. i 2020/2021.

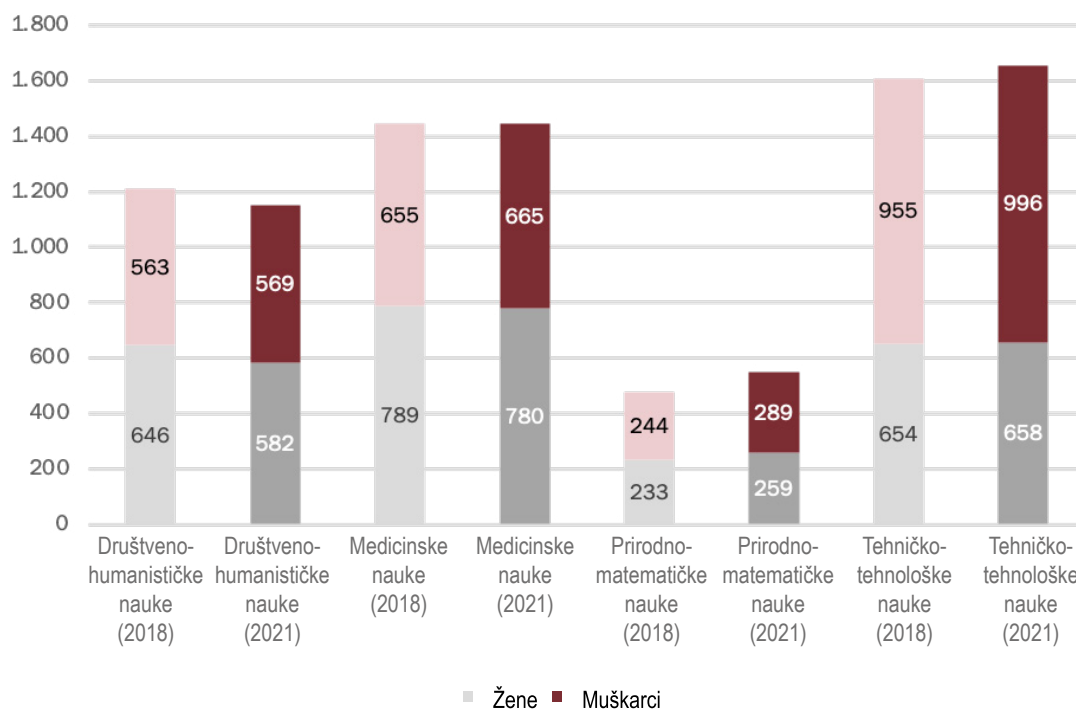
4.2 Ljudski resursi

Kada je reč o rodnom sastavu nastavnog i istraživačkog osoblja Univerziteta u Beogradu, početna Analiza stanja rodne ravnopravnosti pokazuje da je ukupna slika prilično izbalansirana u odnosu na strukturu studenata: procenat žena, kako stalno, tako i honorarno zaposlenih, uključujući sva nastavno-naučna radna mesta, na svim fakultetima Univerziteta u Beogradu bio je oko 48% (ili 2354 žene), dok su muškarci činili oko 52% procenata (ili 2564 muškarca) ukupnog nastavnog i naučnog osoblja. U 2021. jaz se neznatno povećava: žene i dalje čine približno 47% (2279 žena) svih nastavno-naučnih pozicija na nivou Univerziteta u Beogradu, dok muškarci čine 53% (2519 muškaraca) ukupnog nastavnog i naučnog osoblja.

Slika 9: Rodna struktura nastavno-naučnog i istraživačkog osoblja na Univerzitetu u Beogradu (svi fakulteti), 2018 i 2021.

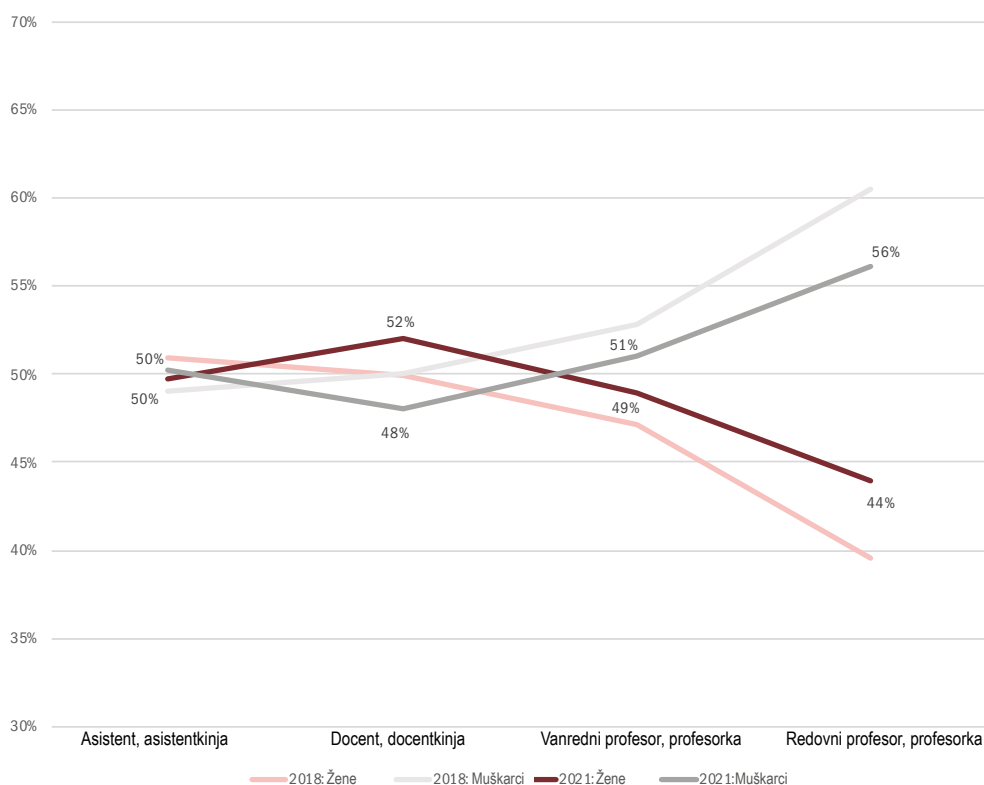

Slika 10: Rodna struktura nastavno-naučnog i istraživačkog osoblja na Univerzitetu u Beogradu (svi fakulteti), 2018 i 2021.

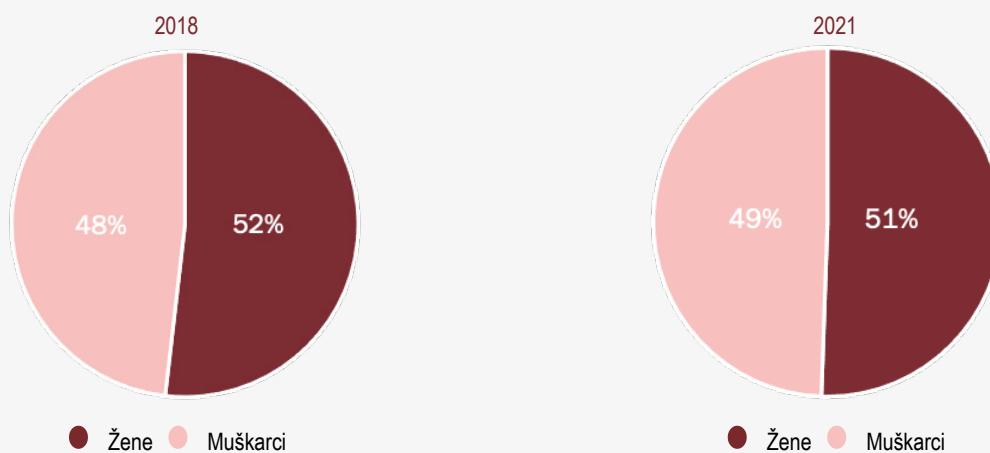
Kao što je prikazano u nastavku, kada je u pitanju rodna distribucija prema akademskim zvanjima, čini se da se jaz neznatno smanjio, iako je u ovom trenutku teško reći da li se to može posmatrati kao održiv rezultat.

Slika 11: "Bušna cev": Nastavno-naučno i istraživačko osoblje Univerziteta u Beogradu prema akademskim zvanjima (svi fakulteti), 2018 i 2021.

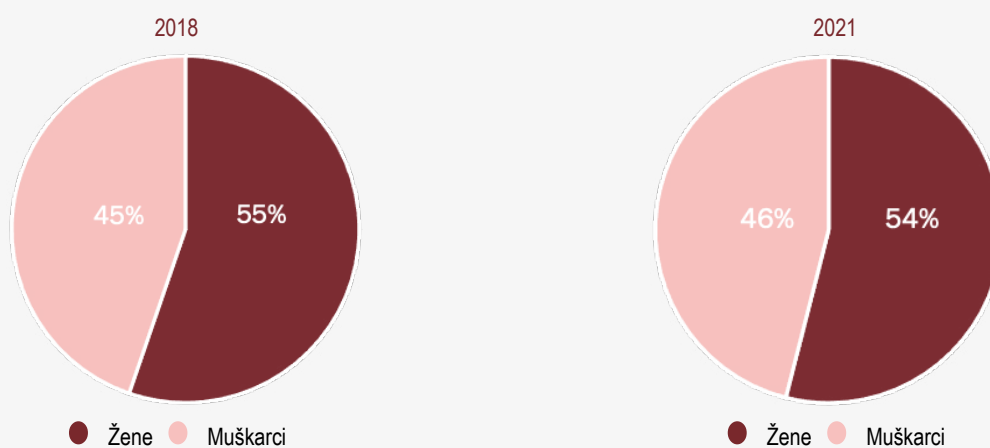

Na nivou fakultetskih grupa, može se reći da se situacija blago popravlja u pravcu rodne ravnoteže.

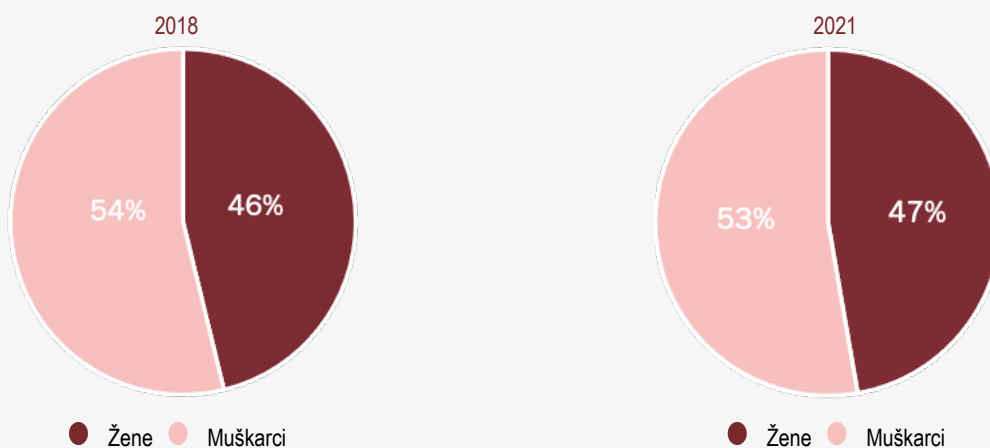
Slika 12: Rodna struktura nastavno-naučnog i istraživačkog osoblja na Univerzitetu u Beogradu (Društveno-humanističke nauke) 2018 i 2021.

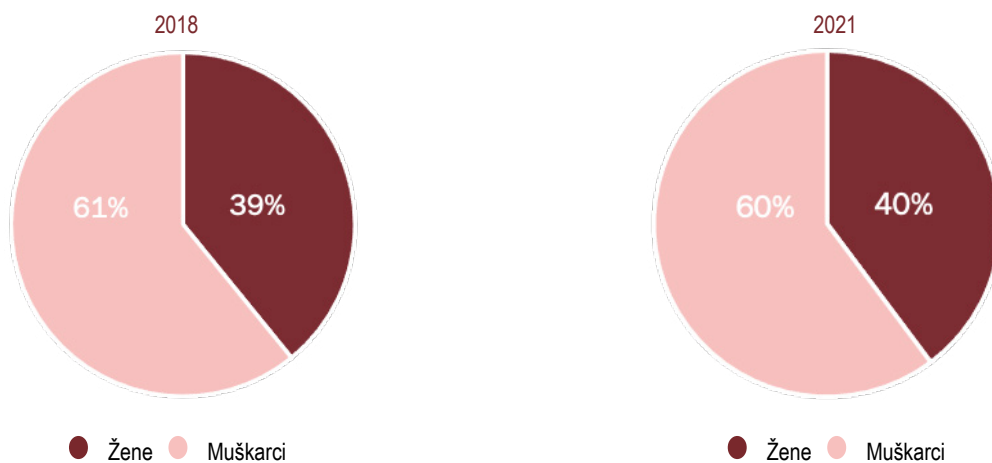
Slika 13: Rodna struktura nastavno-naučnog i istraživačkog osoblja na Univerzitetu u Beogradu (Medicinske nauke), 2018 i 2021.

Slika 14: Rodna struktura nastavno-naučnog i istraživačkog osoblja na Univerzitetu u Beogradu (Prirodno-matematičke nauke), 2018 i 2021.

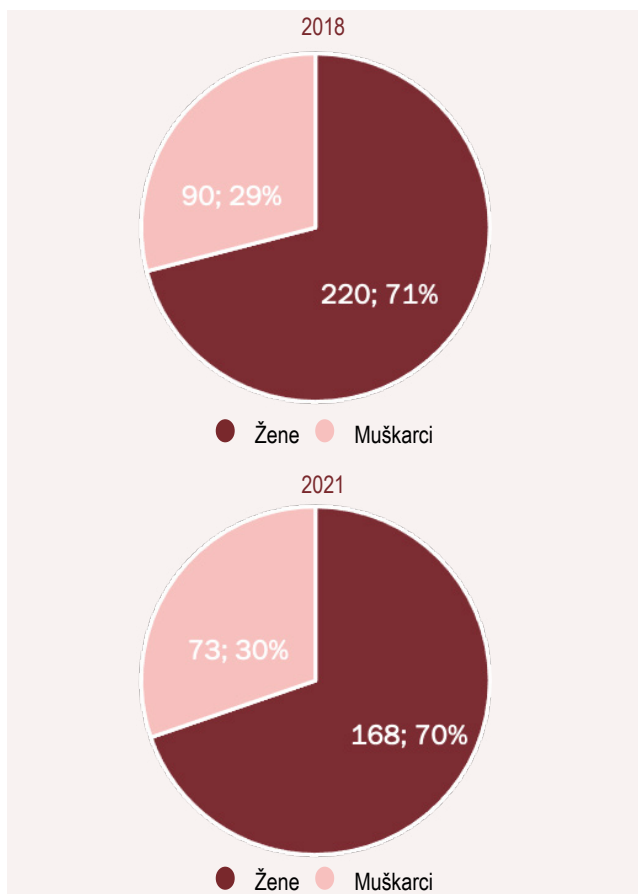
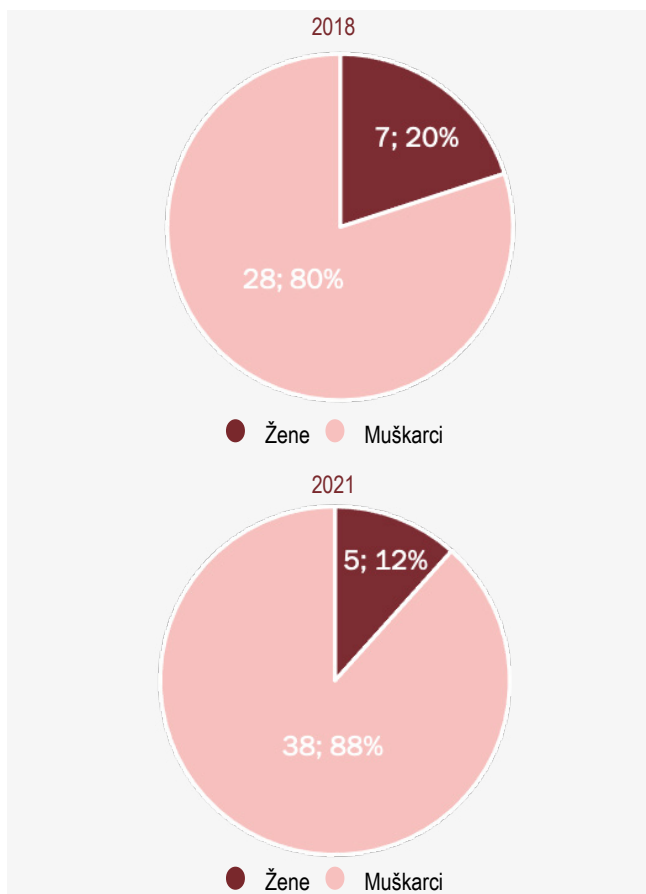
Slika 15: Rodna struktura nastavno-naučnog i istraživačkog osoblja na Univerzitetu u Beogradu (Tehničko-tehnološke nauke), 2018 i 2021.

Međutim, kada pogledamo podatke na nivou svakog od fakulteta, opet neki pokazuju veću rodnu neravnotežu od drugih, a neke ranije uočene tendencije se mogu potvrditi. Rodna struktura zaposlenih na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu u 2021. godini (12% žena i 88% muškaraca) je blago pogoršana u odnosu na početnu Analizu, kada je ukupan odnos bio 20% žena i 80% muškaraca. Situacija je i dalje tradicionalno obrnuta na Filološkom fakultetu gde žene čine većinu ne samo u studentskoj populaciji već i među zaposlenima, gde čine 71% ukupnog zaposlenog nastavnog i naučnog osoblja.

Slika 16: Rodna struktura osoblja Univerziteta u Beogradu na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu, 2018 i 2020.

Slika 17: Rodna struktura osoblja Univerziteta u Beogradu na Filološkom fakultetu, 2018 i 2020.

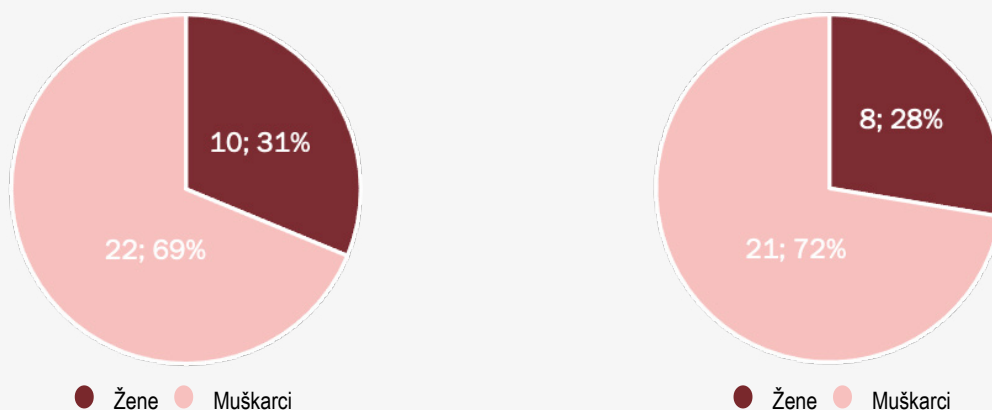

4.3 Procesi odlučivanja

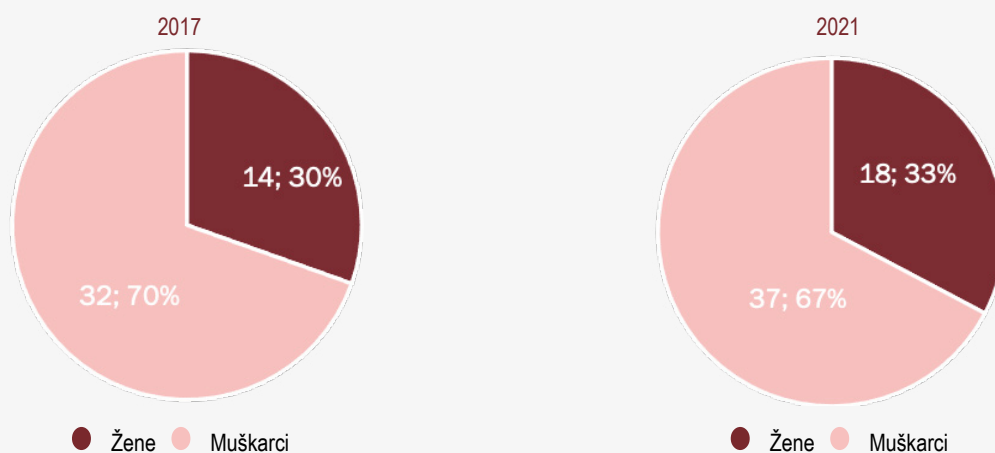
Univerzitet u Beogradu je 2018. godine izabrao nova tela odlučivanja i njihov mandat je bio na snazi do kraja septembra 2021. Jedna od najvećih promena u odnosu na period inicijalne Analize stanja rodne ravnopravnosti je činjenica da je Univerzitet u Beogradu izabrao novu rektorku u maju 2018. i to je bila tek druga žena u istoriji univerziteta na čelu te ustanove. Činjenica da je žena zauzela rektorsku poziciju nije prošla nezapaženo i izborni rezultati su izazvali veliku pažnju u medijima i široj javnosti, što je iskorišćeno kao prilika da se podigne svest o značaju rodne ravnopravnosti na svim nivoima i nedostatku žena na pozicijama moći u različitim strukturama društva.

Kada je reč o rodnoj strukturi ostalih organa odlučivanja Univerziteta u Beogradu, situacija nije mnogo drugačija u odnosu na period kada je Analiza sprovedena. U odnosu na 2017. godinu, kada je u Savetu Univerziteta u Beogradu bilo 31% žena i 69% muškaraca, u 2021. godini odnos je nešto drugačiji: 28% žena i 72% muškaraca. Kada je u pitanju Senat, situacija je malo obrnuta: u odnosu na 2017. godinu kada je bilo 30% žena i 70% muškaraca, 2020. godine ima 33% žena i 67% muškaraca. U odnosu na 2017. godinu, i rektorske strukture su neznatno promenjene, sastav čine jedna žena i tri muškarca. Ipak, vredni napomenuti da je jedina prorektorka trenutno prorektorka za finansije, što je jedna od oblasti moći koja je retko dostupna ženama.

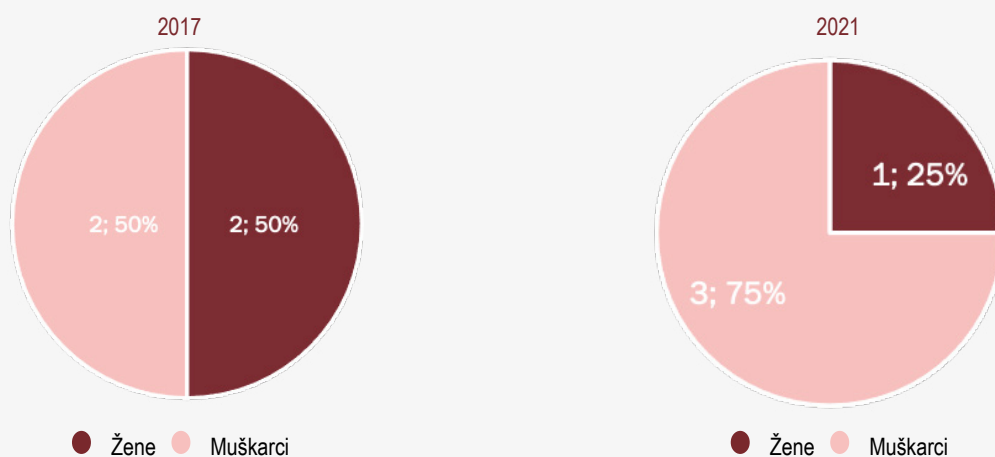
Slika 18: Rodna struktura Saveta Univerziteta u Beogradu, 2017 i 2021.

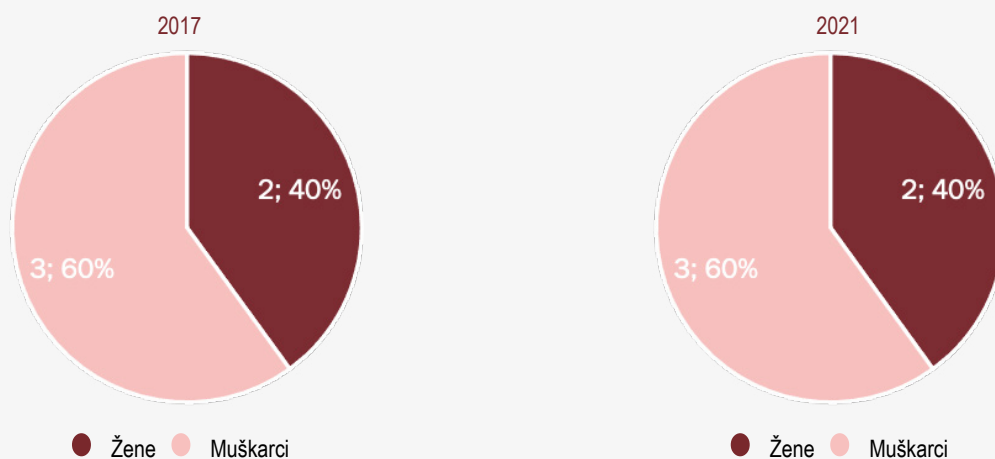
Slika 19: Rodna struktura Senata Univerziteta u Beogradu, 2017 i 2021.

Slika 20: Rodna struktura pro-rektora Univerziteta u Beogradu, 2017 i 2021.

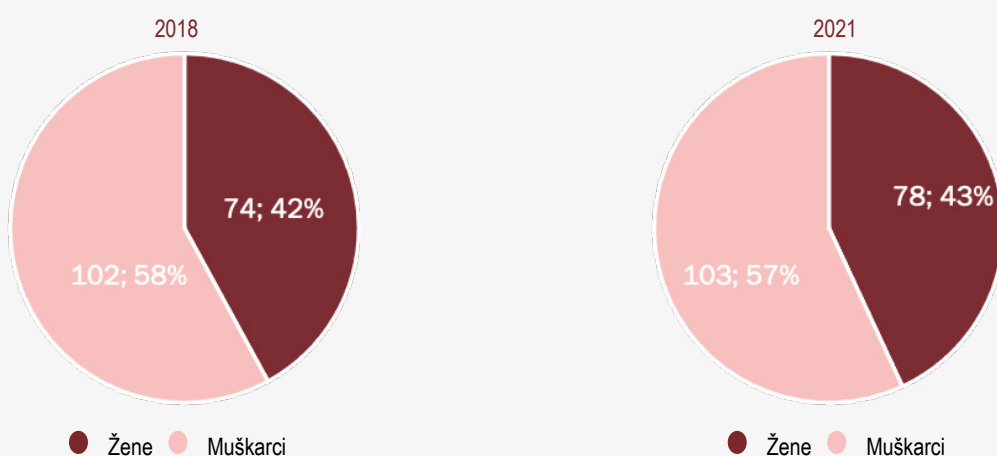

Slika 21: Rodna struktura Rektorskog kolegijuma Univerziteta u Beogradu, 2017 i 2021.

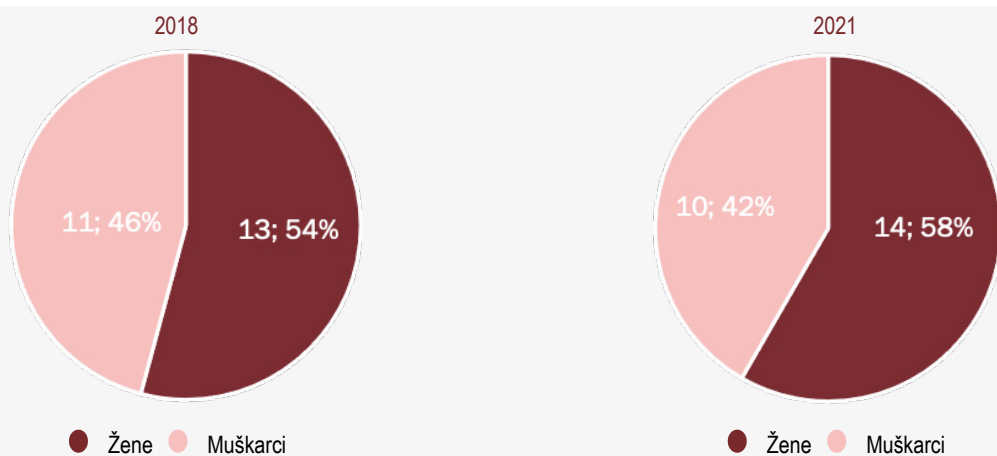

Kada je reč o strukturi članova i članica stručnih odbora, generalno gledano, situacija je manje-više ista kao i prethodnih godina, jer muškarci i dalje čine većinu u većini odbora. Žene čine većinu u stručnim odborima društveno-humanističkih nauka i medicinskih nauka, a u strukturi stručnog odbora za prirodne nauke postoji apsolutna ravnoteža. U svim ostalim odborima muškarci čine većinu članstva. Međutim, u poređenju sa prvom Analizom stanja rodne ravnopravnosti, može se primetiti da je procenat žena u većini stručnih odbora povećan, ali nedovoljno da se zaključi ozbiljan trend u smeni moći.

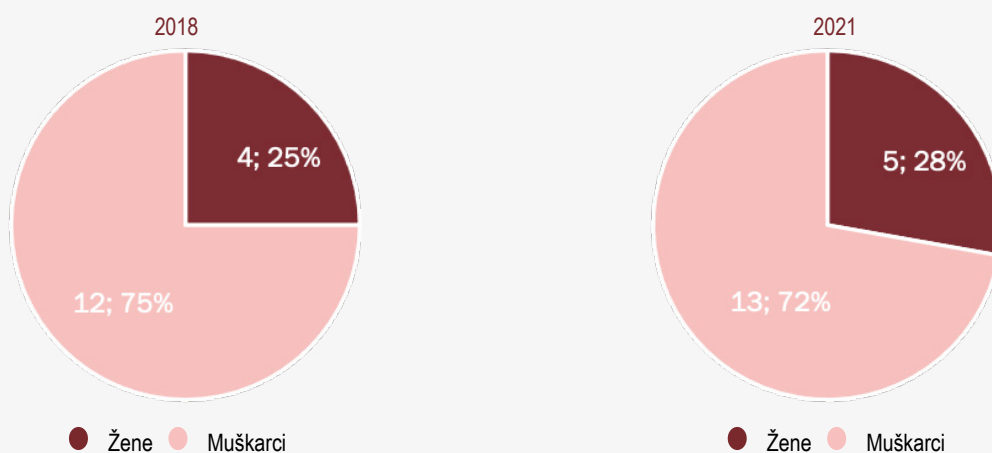
Slika 22: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu, 2018 i 2021.

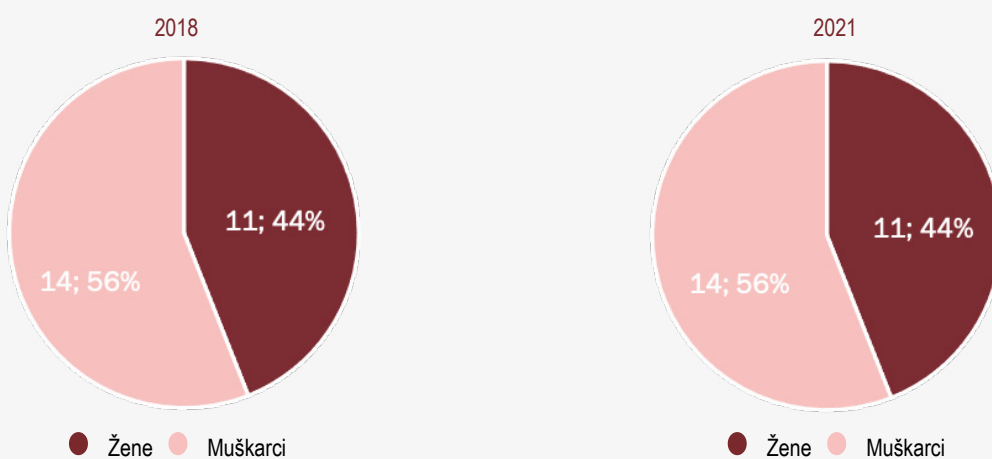
Slika 23: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu (Društveno-humanističke nauke), 2018 i 2021.

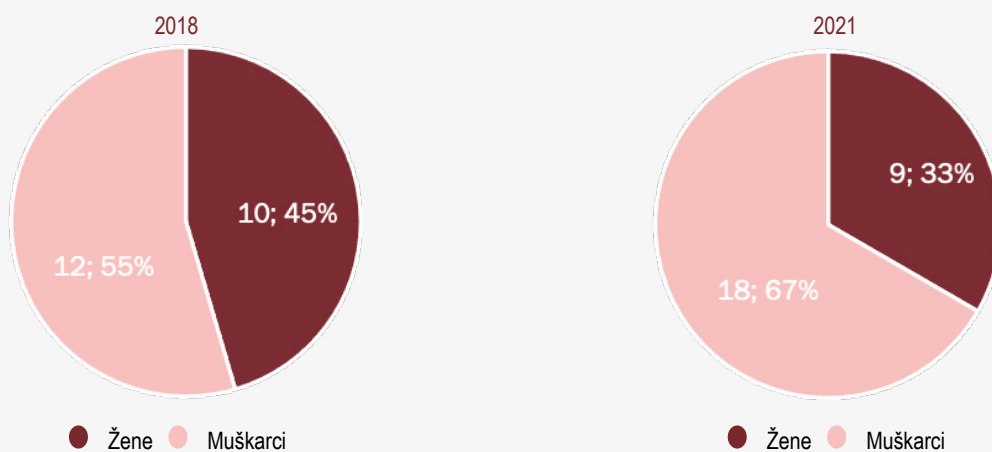
Slika 24: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu (Građevinarstvo i urbanizam), 2018 i 2021.

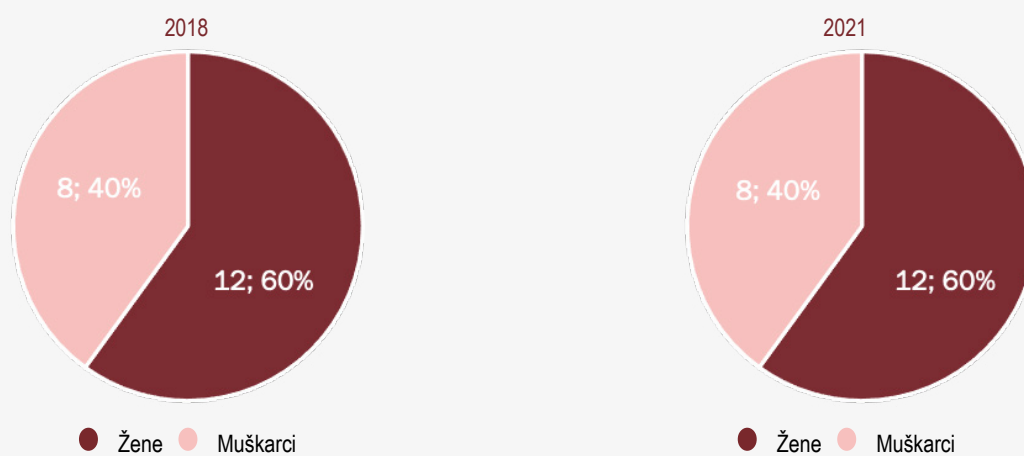
Slika 25: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu (Pravo i ekonomija), 2018 i 2021.

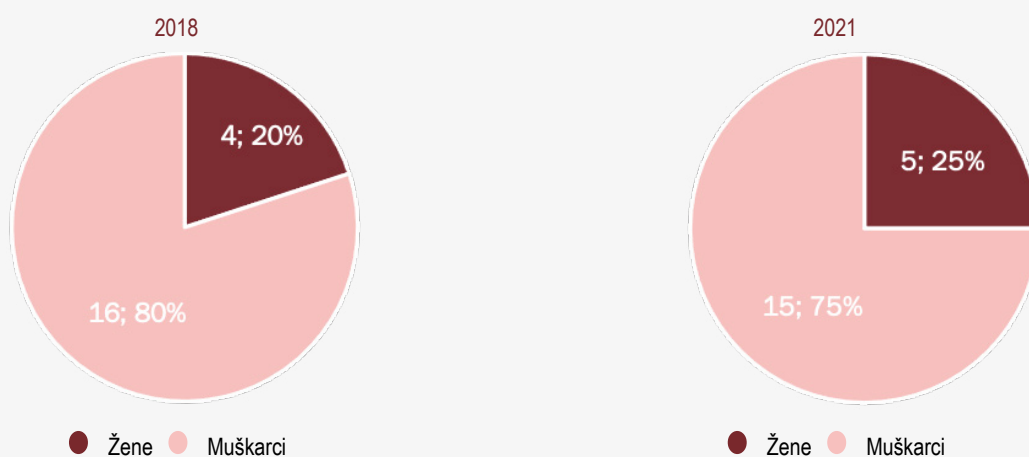
Slika 26: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu (Bio-tehnološke nauke), 2018 i 2021.

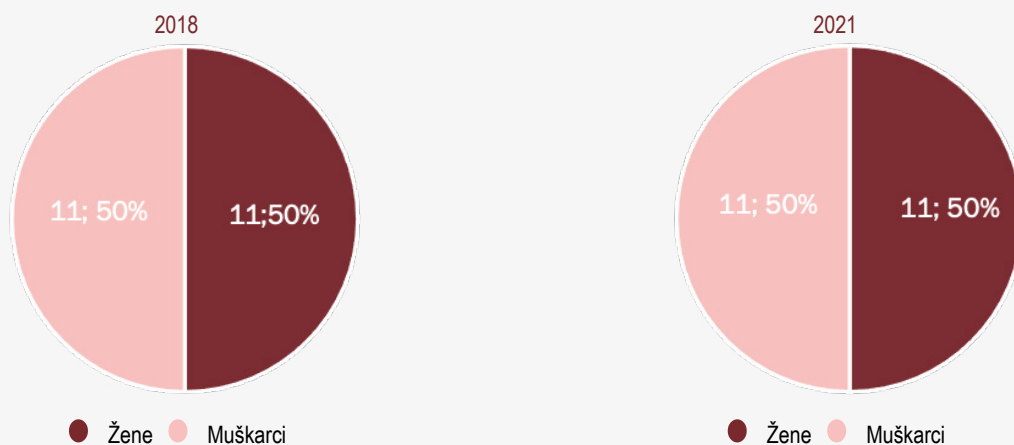
Slika 27: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu (Medicinske nauke), 2018 i 2021.

Slika 28: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu (Prirodno-matematičke nauke), 2018 i 2021.

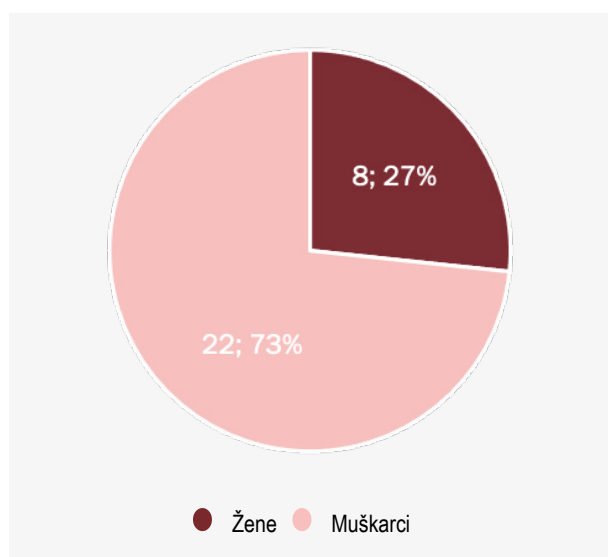

Slika 29: Rodna struktura u stručnim odborima Univerziteta u Beogradu (Prirodne nauke), 2018 i 2021.

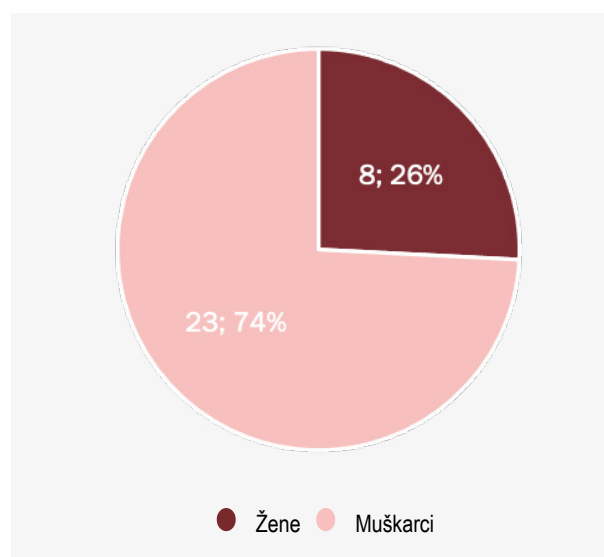

Što se tiče strukture četiri naučna veća, situacija je ista: muškarci čine većinu u svim akademskim većima, osim onog za medicinske nauke. Sastav ovih tela nije se menjao od perioda kada je Analiza stanja rodne ravnopravnosti sprovedena.

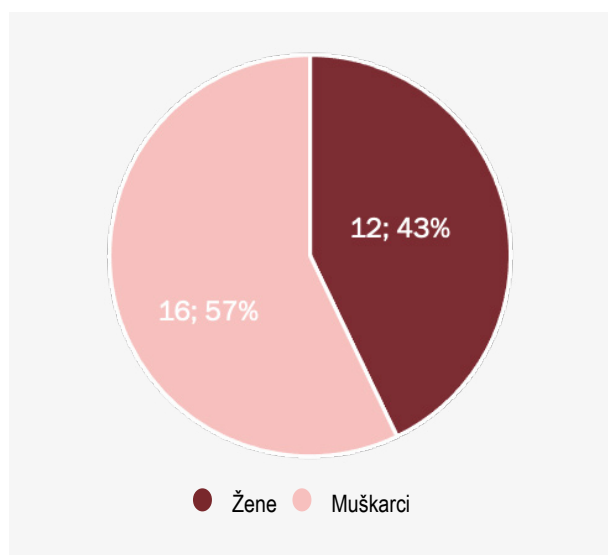
Slika 30: Rodni sastav Veća grupacije društveno-humanističkih nauka Univerziteta u Beogradu, 2020.

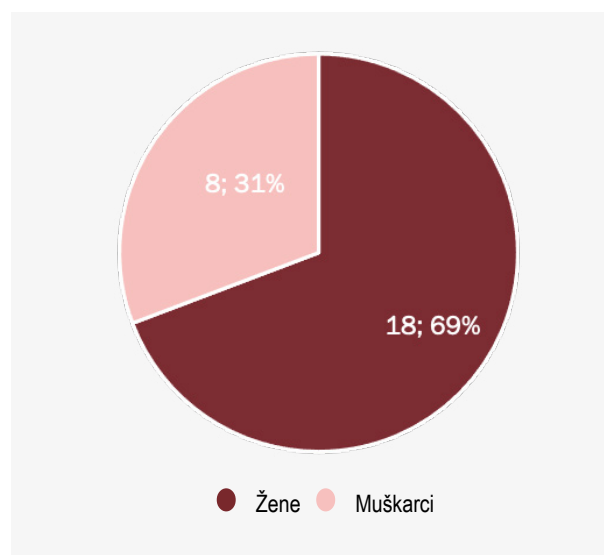
Slika 32: Rodni sastav Veća grupacije tehničko-tehnoloških nauka Univerziteta u Beogradu, 2020.

Slika 31: Rodni sastav Veća grupacije prirodno-matematičkih nauka Univerziteta u Beogradu, 2021.

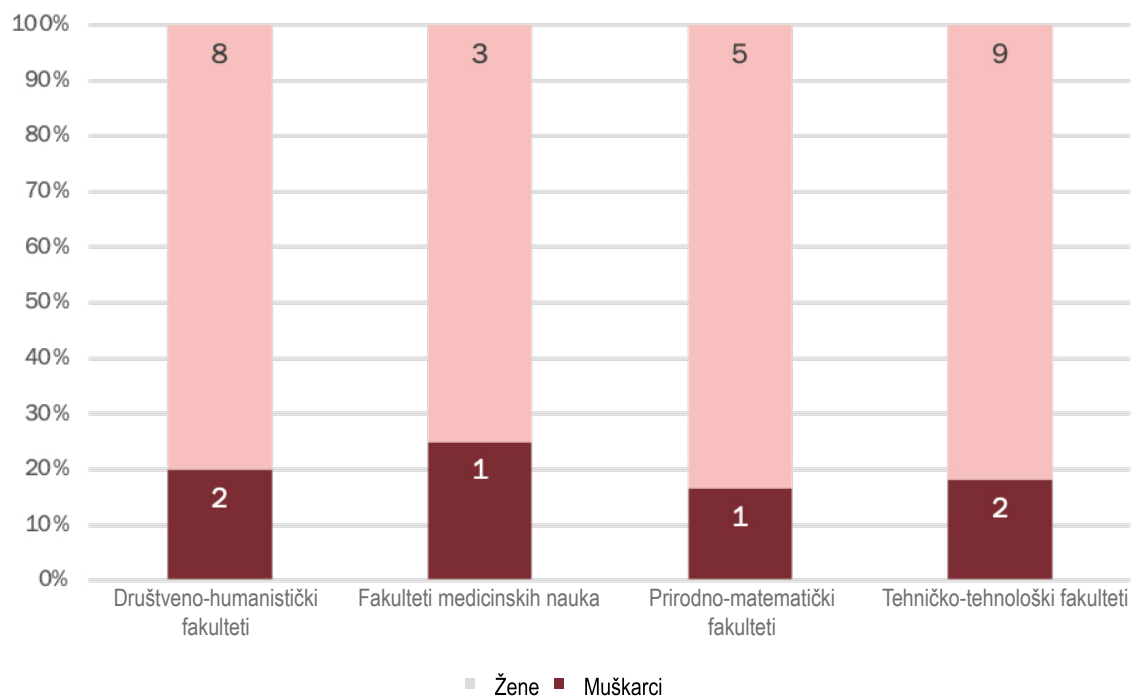

Slika 33: Rodni sastav Veća grupacije medicinskih nauka Univerziteta u Beogradu, 2021.

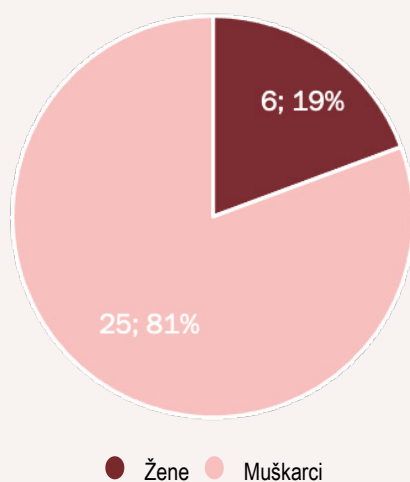

U poređenju sa Analizom stanja rodne ravnopravnosti, nije bilo promena u strukturi dekana fakulteta: odnos je i dalje 81% prema 19% u korist muškaraca.

Slika 34: Rodna struktura dekana fakulteta Univerziteta u Beogradu, 2021.

Slika 35: Rodna struktura dekana fakulteta Univerziteta u Beogradu, svi dekani, 2021.

Novi rektor je izabran 2021. godine, a tek će se videti kako će se to odraziti na rodni sastav novih organa upravljanja koji će biti konstituisani u oktobru 2021. godine.

4.4 Nastavno-naučni plan i program

U okviru procesa praćenja stanja rodne ravnopravnosti na univerzitetskom nivou, sprovedeno je sveobuhvatno istraživanje kako bi se pokrenula baza podataka o svim akreditovanim predmetima iz oblasti rodne ravnopravnosti koji se nude na Univerzitetu u Beogradu. Svi takvi kursevi su sastavljeni u listu koja je prikazana u nastavku. Kako proces akreditacije kurseva i programa započet 2020. godine još nije završen, očekujemo da će sledeći podaci pokazati da li ima promena i/ili trendova kada su u pitanju rodno zasnovani nastavni planovi i programi na UB.

FILOZOFSKI FAKULTET

Tabela 1: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Sociologija – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Demografija partnerstva i rađanja	5	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Rodne studije I	5	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Rod i kultura	6	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Rodne studije I	7	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Rod i kultura	7	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Izazovi savremene porodice	8	Izborni	2 + 2	6 ESPB

Tabela 2: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Sociologija – master studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Rodne studije II	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Savremena porodica kao izazov	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Sociologija marginalizovanih grupa	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB

Tabela 3: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Sociologija – doktorske studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Sociologija porodice	1	Izborni	5 + 0	10 ESPB
Rodne studije	2	Izborni	5 + 0	10 ESPB
Sociologija porodice	3	Izborni	5 + 0	10 ESPB
Savremeni polulacioni izazovi	3	Izborni	5 + 0	10 ESPB

Tabela 4: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Etnologija i antropologija – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Antropologija tela	1	Obavezni	3 + 1	6 ESPB
Antropologija roda i srodstva	5	Obavezni	3 + 1	6 ESPB

Tabela 5: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Etnologija i antropologija – master studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Urbane i rodne studije	1	Obavezni	5 + 0	5 ESPB

Tabela 6: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Etnologija i antropologija – doktorske studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Antropologija srodstva i antropologija novih biotehnologija	1	Izborni	5 + 0	5 ESPB
Antropologija religije i roda	2	Izborni	5 + 0	5 ESPB

Tabela 7: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Istorija – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Savremeni društveni fenomeni	7	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Privatni život u savremeno doba	8	Izborni	2 + 2	6 ESPB

PRAVNI FAKULTET

Tabela 8: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Pravni fakultet – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Radno pravo	8	Izborni	2 + 2	2 ESPB

Tabela 9: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Pravni fakultet – master studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Porodično nasilje	1	Izborni	2	10 ESPB
Savremene političke teorije	1	Izborni	2	10 ESPB

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

Tabela 10: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Odsek za medije i komunikacije – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Rodne studije	8	Obavezni	2 + 2	6 ESPB

Tabela 11: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Master akademske studije Rod i politika

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Istorija feminističkih političkih ideja	1	Obavezni	2 + 2	6 ESPB
Metodologija i epistemologije istraživanja roda	1	Obavezni	2 + 2	6 ESPB
Politike rodne ravnopravnosti	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Savremene teorije rodnih identiteta	2	Obavezni	2 + 2	6 ESPB
Politička filozofija i pitanje roda	2	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Rod, telo i seksulanost	2	Izborni	2 + 2	6 ESPB

Tabela 12: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Fakultet političkih nauka – doktorske studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Teorije roda i politike	2	Izborni	4+0	10 ESPB

Tabela 13: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Odsek za politikologiju – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Rodne studije	4	Izborni	2 + 2	6 ESPB

Table 14: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Studije socijalne politike i socijalnog rada – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Rodne studije	8	Izborni	2 + 2	6 ESPB

Tabela 15: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Međunarodne studije – master studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Rod i međunarodna bezbednost	2	Izborni	2 + 1	6 ESPB

FILOLOŠKI FAKULTET

Tabela 16: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Filološki fakultet – master studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Nasleđe Sopstvene sobe – pojam roda i proučavanje književnosti	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Žanr i rod – ženski obrazovni roman	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Jezik i rod	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB
Žena u španskoj književnosti realizma	1	Izborni	2 + 2	6 ESPB

Table 17: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Filološki fakultet – doktorske studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Ženske studije u anglo-američkoj književnosti	n/a.	Izborni	4 + 0	9 ESPB
Rodne studije i digitalne humanističke nauke	n/a.	Izborni	4 + 0	9 ESPB

n./a. = nije dostupno

MEDICINSKI FAKULTET

Tabela 18: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Medicinski fakultet – osnovne studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Medicinska sociologija	1	Obavezni	2 + 2	3 ESPB

Tabela 19: Akreditovani predmeti o rodu na Univerzitetu u Beogradu: Medicinski fakultet – master studije

Naziv predmeta	Semestar	Status	Broj časova	ESPB
Žensko zdravlje	1	Izborni	2 + 4	5 ESPB

5. Pogled u budućnost

Sledeći koraci Univerziteta u Beogradu prema postizanju rodne ravnopravnosti podrazumevaju fokusiranje na plan održivosti i dalju institucionalizaciju postojećih mehanizama rodne ravnopravnosti. U ovom trenutku, dva najvažnija mehanizma koja osiguravaju dugoročnu, održivu podršku pitanju rodne ravnopravnosti su Plan za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Beogradu i Odbor za rodnu ravnopravnost Univerziteta u Beogradu. U ovom trenutku, naš najviši prioritet je da se obezbedi jasan mandat Odbora za rodnu ravnopravnost u vezi sa svim pitanjima koja se tiču rodne ravnopravnosti na nivou univerziteta, kao i da se omogući svakodnevna radna dinamika ovog tela. Takođe, Plan za rodnu ravnopravnost mora biti revidiran na godišnjoj bazi kako bi ga pratio odgovarajući plan aktivnosti.

Proces praćenja je pokazao da, što se tiče rodne ravnopravnosti i u odnosu na početnu analizu, nema značajnih pomaka u glavnim oblastima koje su razmatrane na Univerzitetu u Beogradu. Kada su u pitanju ljudski resursi, proces donošenja odluka i sadržaj nastavno-naučnih planova i programa, rodna struktura je i dalje manje-više ista, što, prema našem mišljenju, ukazuje na to da su prethodno uvedena poboljšanja stabilna i održiva.

Aneks I:

Plan za Rodnu Ravnopravnost

Univerzitet u Beogradu (UB)

UNIVERSITY OF
BELGRADE

Plan Univerziteta u Beogradu za postizanje rodne ravnopravnosti

1. Kontekst

Univerzitet u Beogradu je sveobuhvatan, naučno-istraživački univerzitet posvećen akademskoj izvrsnosti. Misija Univerziteta u Beogradu je da obezbedi vrhunsko obrazovanje i izuzetno znanje svim svojim studentima i studentkinjama, ne samo u smislu intelektualnog razvoja, već u smislu razvoja njihovih ljudskih kvaliteta i etičkih vrednosti, kao i da stimuliše istinsku posvećenost koja služi dobrobiti celog društva. Sve univerzitetske aktivnosti usmerene su ka potpunom razvoju ljudske ličnosti i unapređenju osnovnih ljudskih prava i sloboda.

Univerzitet u Beogradu je vodeća ustanova visokog obrazovanja u Republici Srbiji i regionu Jugoistočne Evrope. Njegova je težnja suočavanje sa izazovima modernog vremena, uz istovremeno zadržavanje vrednosti nacionalne tradicije i nasleđa u multikulturalnom društvu. Verujemo da, stvaranjem i održavanjem ambijenta jednakih mogućnosti i kulture ravnopravnosti i inkluzivnosti tokom studiranja i rada, Univerzitet u Beogradu može bolje ostvariti svoj strateški cilj i ispuniti svoju misiju.

U svojoj posvećenosti rodnoj ravnopravnosti, Univerzitet u Beogradu oslanja se na postojeći relevantni nacionalni pravni okvir u ovoj oblasti:

- Ustav Republike Srbije (iz 2006. godine),
- Zakon o zabrani diskriminacije (2009),
- Zakon o ravnopravnosti polova (2009),
- Zakon o Zaštitniku građana (2009),
- Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost u periodu od 2016. do 2020. godine,
- Nacionalni akcioni plan za rodnu ravnopravnost za period od 2016. do 2018. godine,
- Nacionalni akcioni plan za primenu Rezolucije 1325 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija – Žene, mir i bezbednost u Republici Srbiji (2017–2020)

Pored toga, Univerzitet u Beogradu zasniva svoje aktivnosti i na Strategiji naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016-2020. godine – „Istraživanje za inovacije“, usvojenu od strane Vlade Republike Srbije. S obzirom na to da se njome prihvataju i utvrđuju mere za postizanje prioriteta i ciljeva definisanih u Planu Evropskog istraživačkog prostora, Strategija služi kao detaljno uputstvo, na nacionalnom nivou, za integraciju u Evropsko istraživačko područje. Strategija je u skladu sa svim relevantnim sistemskim nacionalnim zakonima i propisima o istraživanju i visokom obrazovanju. Ona sadrži sledeći cilj koji se odnosi na rodnu ravnopravnost: „Biće uspostavljena rodna i manjinska ravnopravnost na svim nivoima odlučivanja i implementiraće se rodno budžetiranje prema Smernicama za rodno budžetiranje na nacionalnom nivou u Republici Srbiji koje je dala Uprava za rodnu ravnopravnost, pri Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalne politike“ (Strategija naučnog i tehnološkog razvoja, 2016).

Pored nacionalnog pravnog okvira za promovisanje rodne ravnopravnosti, Univerzitet u Beogradu oslanja svoje aktivnosti i na međunarodnim dokumentima kojima je regulisana oblast visokog obrazovanja. Univerzitet u Beogradu je 2017. godine usvojio Evropsku povelju za istraživače i Kodeks ponašanja za zapošljavanje istraživača, deklarirajući svoju posvećenost principima proklamovanim u ovim dokumentima. Univerzitet u Beogradu teži potpunom

sprovedenju preporuka koje je usvojila Evropska komisija, sa posebnim osvrtom na postizanje rodne ravnopravnosti među zaposlenima na svim nivoima, uključujući mentorstva i upravu ustanova (Evropska povelja za istraživače, 2005).

Načela rodne ravnopravnosti i antidiskriminatornih politika su u izvesnoj meri integrisana u ključne dokumente Univerziteta u Beogradu, kao što su Statut, Kodeks profesionalne etike i drugi važniji opšti akti. Međutim, ovo je prvi Plan za postizanje rodne ravnopravnosti usvojen na Univerzitetu u Beogradu. Glavni cilj ovog dokumenta je pokretanje procesa razvoja strategije rodne ravnopravnosti kroz izražavanje posvećenosti Univerziteta u Beogradu promovisanju rodne ravnopravnosti na svim nivoima, uključujući doslednu primenu načela, glavnih ciljeva i središnjih mera u ovoj oblasti. Prioritetne oblasti identifikovane u Planu predstavljaju rezultate prve analize stanja rodne ravnopravnosti, procesa samovrednovanja sprovedenog u periodu od septembra 2017. do marta 2018. godine, u sklopu projekta „Zauzimanje refleksivnog pristupa rodnoj ravnopravnosti za institucionalne transformacije” ("Taking a Reflexive Approach to Gender Equality for Institutional Transformation") u okviru programa Evropske unije za istraživanje i inovacije Horizont 2020. Analiza je bila fokusirana na tri glavne dimenzije rodne ravnopravnosti na Univerzitetu u Beogradu: upravljanje ljudskim resursima, donošenje odluka i sadržaj studijskih programa i istraživanja.

2. Glavni ciljevi

Univerzitet u Beogradu se obavezuje da će preduzeti neophodne aktivnosti u cilju stvaranja strukturnih promena radi postizanja i održavanja višeg stepena rodne ravnopravnosti na svim nivoima i u svim oblastima rada i istraživanja i to primenom sledećih mera:

- izgrađivanje institucionalnih kapaciteta za identifikaciju relevantnih podataka i njihovo stalno održavanje, kao i uspostavljanje sistematskih procedura i informacionih sistema za poboljšanje prikupljanja podataka i rešavanje problema nedostatka podataka,
- jačanja vidljivosti rodne ravnopravnosti i podizanje svesti o značaju i prednostima odgovarajuće rodne ravnoteže na svim nivoima,
- promovisanje rodne raznovrsnosti unutar akademskih struktura, sa snažnim naglaskom na veće učešće žena u organima odlučivanja i procesima donošenja odluka, u skladu sa institucionalnim, nacionalnim i drugim regulatornim okvirima.

Nakon temeljnog procesa ispitivanja stanja na planu rodne ravnopravnosti, Univerzitet u Beogradu je identifikovao dve oblasti u kojima je najpre potrebno da budu preduzete sledeće aktivnosti:

1. prikupljanje i praćenje podataka koji se odnose na sve tri navedene oblasti,
2. podizanje svesti o rodnoj ravnopravnosti i rodnim stereotipima, posebno u vezi sa zastupljenošću žena u upravi i organima.

3. Mere i akcije

Kada je u pitanju upravljanje ljudskim resursima, početna procena u ovoj oblasti pokazala je da još uvek nije ustanovljen sistem za praćenje akademske karijere žena s jedne i muškaraca s druge strane, koji bi uzeo u obzir različite složene faktore koji mogu doprineti nejednakosti. Prema tome, jedna od prioritarnih identifikovanih oblasti intervencije jeste ponovno procenjivanje postojećeg sistema prikupljanja podataka i otklanjanje nedostataka podataka. U

ovom trenutku, pre preporučivanja bilo kakvih drugih mera, potrebno je da bude uspostavljen stalni sistem za prikupljanje podataka o trendovima kada je u pitanju rodni sastav nastavnog i istraživačkog osoblja.

Postoji značajan nedostatak podataka koji sadrže rodnu komponentu kada se radi o učešću žena u upravi i organima odlučivanja Univerziteta. Žene su nedovoljno zastupljene u svim relevantnim organima odlučivanja, uključujući i one naučne oblasti u kojima je učešće žena tradicionalno dominantno. Rešavanje implicitnih predrasuda i stereotipa o ženama na uticajnim položajima identifikovano je kao jedna od mera neophodnih za doprinos većoj zastupljenosti žena. Pored toga, uspostavljanje stalnog sistema za prikupljanje podataka o rodnom sastavu organa odlučivanja smatra se prioritetom u ovom trenutku, pre nego što se preporučuje druge mere.

Analiza stanja je pokazala da ne postoji sistemski pristup uvođenju rodne perspektive u visokoškolske studijske programe i istraživačke sadržaje. Uočen je nedostatak sistematičnih sveobuhvatnih podataka o kursevima koji se fokusiraju na rodne studije i rodnu ravnopravnost. Uspostavljanje baze podataka o svim takvim kursevima trebalo bi da bude prioritet, kao i razvoj odgovarajućih indikatora, specifičnih za kontekst, za praćenje stanja rodne ravnopravnosti u istraživačkom sadržaju i nastavnim planovima i programima visokog obrazovanja.

S obzirom na ovakve glavne zaključke analize stanja i utvrđene prioritete, mere i akcije uglavnom će se uzajamno prožimati.

CILJ	AKCIJA	ODGOVORNOST	REZULTAT	VREMENSKI OKVIR
IZGRADNJA INSTITUCIONALNIH KAPACITETA ZA UTVRĐIVANJE ODGOVARAJUĆIH PODATAKA, USPOSTAVLJANJE SISTEMATSKIH PROCEDURA I INFORMACIONIH SISTEMA ZA POBOLJŠANJE PRIKUPLJANJA PODATAKA I PREMOŠĆIVANJA NEDOSTATAKA U PODACIMA	Uspostavljanje sistema za praćenje razvoja akademske karijere žena i muškaraca (podaci koji sadrže rodnu komponentu o prosečnoj starosti kandidata za izbor u zvanje)	RCUB	Indikatori koji sadrže rodnu komponentu su redovno dostupni	od januara 2019; godišnje ažuriranje
	Uspostavljanje rutinske procedure za redovno i sistematsko prikupljanje podataka o rodnom sastavu Senata i Saveta Univerziteta u Beogradu	Rektorat	Indikatori koji sadrže rodnu komponentu su redovno dostupni	oktobar 2018, godišnje
	Uspostavljanje rutinske procedure za redovno i sistematsko prikupljanje podataka o rodnom sastavu komisija za izbor u zvanje	RCUB	Indikatori koji sadrže rodnu komponentu su redovno dostupni	od januara 2019.
	Prikupljanje podataka o svim akreditovanim studijskim programima i pojedinačnim predmetima o rodu koji se realizuju na		Baza podataka o svim studijskim programima i	od januara

	Univerzitetu u Beogradu	Rektorat	pojedinačnim predmetima o rodu koji se realizuju na Univerzitetu u Beogradu je javno dostupna	2019; godišnje ažuriranje
JAČANJE VIDLJIVOSTI RODNE RAVNOPRAVNOSTI I PODIZANJE SVESTI O ZNAČAJU I PREDNOSTIMA RODNE RAVNOTEŽE NA SVIM NIVOIMA UNIVERZITETA U BEOGRADU	Aktivnosti podizanja svesti o obavezama Univerziteta u Beogradu na međunarodnom i unutrašnjem planu prema primeni mera za unapređenje rodne ravnopravnosti	Rektorat	Podignuta svest među zaposlenima na Univerzitetu u Beogradu o značaju i prednostima rodne ravnoteže	2019. i 2020.
	Uspostavljanje stalnog tela za rodnu ravnopravnost na nivou Univerziteta u Beogradu	Rektorat	Uvedena pozicija službenika/c e za rodnu ravnopravnost	2020.
PROMOVISANJE RODNE RAZNOVRSNOSTI MEĐU SVIM AKADEMSKIM OSOBLJEM SA SNAŽNIM NAGLASKOM NA UČEŠĆE ŽENA U ORGANIMA ODLUČIVANJA I PROCESIMA DONOŠENJA ODLUKA, U SKLADU SA RELEVANTNIM PRAVNIM PROPISIMA	Program mentorstva	Rektorat	Žene koje preuzimaju vođstvo promovisane su kao uzori mladim akademskim radnicama i istraživačicama na početku akademske karijere	2019. i 2020.

4. Monitoring

Plan za postizanje rodne ravnopravnosti biće predmet redovnog godišnjeg praćenja i evaluacije, a Rektorat će se baviti operacionalizacijom, kao i nadziranjem primene akcija i stepena ostvarivanja rezultata. Jednom godišnje (počevši od 2020. godine), biće objavljen izveštaj o ostvarenim rezultatima iz plana primene. Akcioni plan i plan primene za tekuću godinu će se godišnje ažurirati.

TARGET } Taking a Reflexive approach to Gender Equality for institutional Transformation

Ovaj projekat je finansiran iz programa za istraživanje i inovacije Horizont 2020 Evropske unije u okviru Ugovora o grantu br. 741672.

Stavovi izraženi u ovom dokumentu samo odražavaju stavove autora i ni na koji način ne odražavaju stavove Evropske komisije. Evropska komisija nije odgovorna za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njima.